ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4147 — 18/30 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1899 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 24 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԱԽԸՐ 1317 — ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4147

در علیه ده غلطه ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Գալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» վեցամսեայ. 70 »
» եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրանկ
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական բպտաւարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Մանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՇԱԲԱԹԱԿԱՆ ՆՕԹԵՐ

Պատրիարքարանի շրջանակին անցեալ շաբթուան նշանակելի իրողութիւնն էր՝ Ս. Պատրիարք Հօր ապաքինութիւնն ու անմիջական վերադարձը ի գլուխ իր պաշտօնին, ուրկէ ամսով չափ կը բացակայէր յակամայս։ Այս բարեգէպ առթիւ Նորին Սրբազնութիւնը փութաց Ծանուցանել ժողովրդին՝ Վեհ. Կայսեր Նորանոր մեծագին շնորհները, ճամբորդներու երթեւեկութեանց գիւրութիւն, քանտարեայներու ազատում, խարխլած եկեղեցիներու և վանքերու նորոգութիւն, տարագրեալ ազգայիններու պահանջքին կարգադրութիւն և Ազգ. Որբանոցին շինութեան արտօնութիւն, զորս արդէն լրագրութիւնը բերկրութեամբ ծանոյց անցեալ երկուշաբթի օր՝ Ս. Պատրիարքի քաջալերեն տեղեկանալով։ Կայսերական այս բարեհաճ հրամանները աւետելով ազգին՝ Նորին Սրբազնութիւնը անմիջապէս փութաց նախագահել Վարչական ժողովներուն, սկսեալ Կ. օնականէն՝ որ գումարուեցաւ անցեալ երեքշաբթի օր, Նպաստից Ցանձնաժողովին հետ։ Իսկ խառն ու Բազ. ժողովները նիստ չունեցան անցեալ շաբթու։

* * *

Ս. Պատրիարք Հայրը՝ Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութեան փութացումը հրամայող Կայսերական Իրատէն ալ աւետեց ազգին։ Տ. Սահակ եպիսկոպոս, որ նախապէս Պատուիրակ կարգուած էր Խառն ժողովի կողմէն, պիտի երթայ հակել ընտրական գործողութեանց՝ կառավարական Պատուիրակ Պէհա Պէյի հետ, Բ. Դրան Կ. օնական գործոց Տեսչի օգնականին, որ յատկապէս նշանակուած է Դատական Նախարարութեան կողմէն։

Կը մնտենայ ուրեմն այն բաղձալի ժամը՝ ուր Կիլիկիոյ ընդարձակ ու բազմահայ թեմն ալ պիտի կարենայ ողջունել իր հոգեւոր Պետը այն պատմական Աթոռին վրայ, շնորհիւ Կայսերական կառավարութեան բարեհաճ հրամանին, և Տ. Մկրտիչ Կաթողիկոսի երկար ու ապարդիւն պաշտօնավարութեան օրով, — որ Դաբրիէլ հրեշտակապետի ամենատես ակնարկներէն գիտէր խուսափիլ, — գործուած եկեղեցական զեղծումներուն դարման տանիլ փութով։ Իսկ Կիլիկեցւոց կը մնայ՝ Պետութեան և Եկեղեցւոյ հաւատարմապէս ծառայող անբասիր եկեղեցական մը կոչել Կաթողիկոսական պաշտօնին, և այս կերպով պատասխանել ընդհանուր ակնկալութեան։

* * *

Ս. Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ գումարուած անցեալ երեքշաբթի օրուան կրօն. ժողովին դառնալով, որ Մայր եկեղեցւոյ քահանայական դասին նկատմամբ... Բ. Ատոռի գալուստէն ի վեր չլսուած կարգադրութիւն մը հարկ համարեց ընել, այսինքն Տնօրէն Խորհուրդ մը կարգել՝ որ պաշտօն ունենայ «քահանայից բարեկարգ ընթացքին հսկել,» իբրեւ օգնական ծերունազարդ Աւագերէցին, և որ ի կարգին, կրնայ ըստիլ թէ ժողովը հին եկեղեցական մեծ ժողովներուն «Ղանոնաց Դիւ»ին մէջ կանոնական յաւելուած մը գրած եղաւ ստիպողապէս, տեսնելով որ Ներսէս Շնորհալիի «Ընդհանրականն» ալ չէր նախատեսած Մայր-եկեղեցւոյ քահանաներուն... անօրէն խորհուրդներու կարօտ ընթացքը։ Փաւք Աստուծոյ, աս ալ տեսանք աչօք բացօք։ Հիմայ կը մնայ մեզ տեսնել նոր նակազմ Տնօրէն Խորհրդին նորօրինակ պաշտօնին արդիւնքը, Կրօն. ժողովին հետ՝ որ իր կարգին խնդակցութեան արժանի է... բարի դրացիներն ազատելուն համար իր պատասխանատուն օձիքը, քիչ մըն ալ պատուարժան Թորխրդին հրամայելով Մայր-եկեղեցւոյ քահանաներուն մեծ մասին... կերած ապուրէն։

* * *

Ազգային Վարչական շրջանակէն դուրս՝ շաբթուան կարեւոր իրողութիւնն էր Զմիւռնիոյ մէջ կատարուելիք Յոբելեանին, — որ երէկ տեղի ունեցաւ, — մասնակցութեան պատրաստութիւնը Կ. Պոլսոյ ուսուցչական խմբին կողմէն, առաջնորդութեամբ Ուսում. Խորհրդին, որ կատարուած հանգանակութեան արդիւնքով պատրաստել տուած էր յիշատակի Կոթողիկը, համակ արծաթեայ և ոսկեգիր արձանագրութեամբ։ Աւելի պաշաճ եղանակով կ'սրելի չէր, կրնայ ըսուիլ, որ մայրաքաղաքիս ուսուցչական Դասը մասնակից ըլլար այս «դաստիարակական և գրական» Յոբելեանին, և յարգալիր համակրութեան հաւաստիքը յայտնէր առ բաղմարդիւն Յոբելեարն Մատթէոս Մամուրեան, որ անտարակոյս ազգին զանազան դասակարգերէն յայտնուած համակրութեանց մէջ՝ բացառիկ գնահատութեամբ ընդունեց երէկ Պոլսոյ ուսուցչական Դասին արծաթեայ Կոթողիկը, ոսկեղէն կոթողներու համարէն, իր Ուսուցիչ Դաստիարակի և Դրագէտ-Խմբագրի յիսնամեայ կեանքին խորհրդանշան։

Ս. Պատրիարք Հօր, ինչպէս նաև Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին, շնորհաւորութեան և օրհնութեան կոնդակները պատուաւոր ուշադրեր պիտի մնան պատմութեան մէջ Մատթէոս Մամուրեանի անուան, և խարխոյս պիտի ըլլան հայ ուսուցիչներու և գրականութեան մշակներու։

Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնն ալ, ինչպէս ծանուցուեցաւ, փութաց մասնակցիլ Յոբելեանին հեռագրական ուղերձով մը՝ ստորագրեալ Դիւանապետներէն և բոլոր քարտուղարներէն։

* * *

Բայց դեռ մէկ երկու օր սպասել հարկ է՝ ստուգութեամբ տեղեկանալու համար թէ յայտնուած համակրութիւնները մինչեւ ո՞ր աստիճան կը պատասխանէին հաւարակաց ակնկալութեան, Զմիւռնիոյ մէջ կամ անկէ դուրս, — չհաշուելով նոյն իսկ Զմիւռնիացի... խելօք Դուլիթի մը հաշիւները, որ վերջին ժամուն կարծիք կը յայտնէր Յոբելեանին նկատմամբ և «տալօրինակութիւն» կը գտնէր մեր Ուսումն. Խորհրդի Շբրջարերականին մէջ։ Դիմացիսն ալ կը տպէր նշանաւոր կարծիքը, «կարծիքներու ազատութիւնն յարգելու համար» , ինչ որ իր բարի սովորութիւնն է, թէեւ ամէն գեղեցիկ առաւօտ դէն յանկերգելու հարկին մէջ։ — Սպասել հարկ է իմանալու համար մանաւանդ՝ թէ Հռովմէական ազգայիններէն քանի՞ հոգի մասնակցել խորհած են Մատթէոս Մամուրեանի Յոբելեանին, և ի՞նչ միջոցներով յօժարած են յայտնել իրենց համակրութիւնը այս ժողովրդական անուան։ Կը լսուի թէ չորս տարի առաջ ինչ եռանդուն համակրութեամբ մասնակցեցան մերոնք, օրինակի համար, Վիեննայի մէջ կատարուած Յոբելեանին, որով կը տօնուէր Հ. Այտընեան Արքեպիսկոպոսի գրական գործունէութեան յիսամեայն։ «Մասօրեայ Հանդէս» վկայ է իր նկարագրութիւններով և տեղեկութիւններով։ Յոբելեանի յատուկ ամսաթիւը մանաւանդ լի է մերոնց ուղղեալ ձեռագրական ուղերձով մը՝ ստորագրեալ Դիւանապետներէն և բոլոր քարտուղարներէն։ Մենք գիտենք որ դպրութեան կամ գրականութեան մարդը, գրագէտ ըլլայ թէ ուսուցիչ, դասական խնտրանքէ դեր ի վեր է Հայ ազգին համար ալ, կամ այնպէս պարտի ըլլալ, ամէն ժամանակ և ամէն առթիւ։ Մենք այսպէս գիտենք։ բայց խնդիրը հոն է որ ուրիշներն ալ մեզի՞ պէս գիտեն կամ կ'ուզեն գիտնալ թէ... «ի զուր ինչ ջանայցեմ։»

ԱՐԷՏ

ՔԱՆԻ ՄԸ ԱՌԱՋԱՐԿ

ԷՐԶՐՈՒՄ, 9 Հոկտ.

Հրատարակչականի մը օգտակարութիւնը մեր Թրքահայոց գրականութեան, ամէն մարդ կը խոստովանի։ Անոր պէտք եղած գրամագլուխը հարուստ բարերարներէ սպասել անիւելութիւն պէտք է համարիլ, գոնէ առայժմ. աչքի առջեւ ունենք անոնց կողմէ օրինաւոր կերպով եղած կտակներու գործադրութեան դէմ կոտակատարներուն հանած դժուարութիւնները։ Պէտք է դիմել ժողովուրդին. անիկա ո՛չ երանագիտութիւն կը պահանջէ, և ոչ ալ օգտակար ձեռնարկներու առթիւ եղած դիմումները կը մերժէ։ Ժողովուրդը սիրով կու տայ, միայն ուզելու կերպը պէտք է գտնուլ։ Հրատարակչական մը պէտք եղած գրամագլուխը ձեռք բերելու համար կ'առաջարկեմ Պոլսոյ բոլոր լրագրաց՝ ըլլան օրաթերթ կամ հանդէս, 1900 Յունվար 1ին իւրաքանչիւր թերթ թող յաւելուածական թիւ մը հրատարակէ նուիրուած այդ նպատակին ու ծախսէ բարձր գնով բնականաբար թերթին սովորական գնին եռապատիկ կամ քառապատիկ արժէքով, ու գոյացած հասոյթը յանձնէ հրատարակչականին վերահսկող մարմնոյն, զոր կարելի է կազմել՝ այս գաղափարը լրագրապետաց կողմէ ընդունուելի անմիջապէս վերջ։ Ինչպէս օրաթերթ Մասիս որ Արեւելքի արդի խմբագրական մարմնին ձեռքը կը գտնուէր այն ատեն, հրատարակէ բացառիկ թիւ մը ի նպաստ Ազգ. Հիւանդանոցին ուակնկալանէն աւելի արդիւնք ձեռք բերել յաջողեցաւ, այդ յաջողութեան տասնապատիկը ակնկալելու իրաւունքը ունի ամբողջ մամուլը։

* * *

Պոլսոյ մէջ հրատարակուող օրաթերթերը երբեմն իրենց թերթօնները դրքի ձեւով ժողովրդեան մատուցանելու գեղեցիկ սովորութիւնը ունէին, որուն օգուտները տեսնուեցան նոյն թուականներուն, ինչպէս և այժմ. ամէն ընթերցասէր իր բաղձացած գիրքը թերթօններէ եղած հրատարակութեանց շարքին մէջ կարող է գտնել։ Հաւատացէ՛ք երբեմնի օրաթերթ Մասիսին շատ բաներ կը պարտի Պոլսոյ գրականութիւնը։ Մասիսի այդ գեղեցիկ սովորութիւնը Արեւելքի աւ շարունակեց՝ նոյնքան օգտակար հանդիսանալով։ Նոյն բանը կ'ընեն նաև Բազմավեպ, Հանդէս Ամսօրեայ։ Մինչեւ թարեանց բոլոր գիրքերը քաղուած են իրենց հանդէսներէն։ Ինչո՞ւ այս գեղեցիկ ու օգտաշատ սովորութիւնը մուացման դատապարտուեցաւ այժմ։ Ինչ կարդայ ժողովուրդը։ Արեւելքի ինչո՞ւ չկիսատարակեր, օրինակ, Բարիզցի սատանայ մը ազխարհիս շուրջը անուն հետաքրքրաշարժ գիրքը որուն պատկերազարդման համար այնչափ ծախք ալ ըրաւ։ Փորձեցէք անգամ մը, երբ յաջողութիւն չգտնէ առաջին փորձը։ այն ատեն գանգատեցէք ժողովրդեան անընթերցասիրութենէն։

* * *

Օր. Եւրիմէ Օտեանի թարգմանած Սիրs անուն գիրքը շատ գովուեցաւ Պոլսահայ մամուլին կողմէ։ Օր. Օտեան յոյժ գեղեցիկ ընտրութիւն մը ըրած է դպրոցականներու ընթերցանելի գիրքեր թարգմանելու ձեռնարկելով. երանի՛ թէ դպրոցականներու համար շարք մը օգտակար ուրիշ գրքեր ալ թարգմանէր յարգելի օրիորդը, որով մեծ պակաս մը լրացուցած պիտի ըլլար։ Այս առթիւ ուրիշ տխուր պարագայ մը կը պարզուի մտքիս առջեւ։ Սիրsին ուրիշ մէկ թարգմանութիւնն ալ ունինք Ռուսահայերու սիրուած գրագէտներէն մէկուն ձեռքով։ Պ. փ. Վարդանեան սոյն գիրքը տասնեակ տարի մը առաջ թարգմանած, հայացուցած է։ Ինչո՞ւ յիշատակութիւն մը չեղաւ անոր թարգմանութեան վրայ։ լեզո՞ւն է պատճառ անոր մուացման թէ մեր գրագէտները տեղեկութիւն անգամ չունէին այդ թարգմանութեան մասին։ Ահա այս անտեղեակութիւնը կամ աւելի լաւ է ըսել դիրար չճանչնալը ահագին վնասներ տուած է հայ գրականութեան։ Երբ գրագէտները անտեղեակ ըլլան իրարմէ, նոյն աշխատութիւնը երկու անգամ կը թափուի երկու տարբեր ուժերու կողմէ. հայերէնի թարգմանուած են շատ մը գրքեր թէ Պոլսահայերու և թէ Ռուսահայերու ձեռքով. ինչո՞ւ այս զուր աշխատութիւնները կը թափուին երկուստեք։ Երկու կողմանց պարտականութիւնն է զիրար ճանչնալ, միասին աշխատիլ հայ գրականութեան զարգացման, իրարմով ապրիլ, զիրար ամրողջացնել։ Եթէ հիմակուան անտարբերութիւնը շարունակուի, ի՞նչ ահագին վիհ պիտի բացուի ապագային նոյն ազգի երկու հեռաւոր մասերուն մէջ։ Ժամանակը շատ բան փոխած է. հին փոտածգլուխներու սերմանած սերմերը այլեւս արմատ չեն ձգեր նոր սերնդին մտքին ու սրտին մէջ։ Հիները հանութեամբ «կինոս» դանանէին Ռուսահայերը ու փոխադարձաբար «հոսհոս» անարգական մակդիրը կը տուէր մեզի Ռուսահայերուն կողմէ։ Բայց հիմա այս անարգանքները նոր սերունդին սիրտը կը վշտացնեն, և ոչ թէ հանոյք կը պատճառեն։ Երբ այս փոխադարձ սէրը սկսած է գոյանալ սրտերու մէջ, մամուլին պարտականութիւնն է երկու հեռաւոր տաղանդներու գործերը ծանօթացնելը. ինչո՞ւ Պոլսոյ ազգ. թերթերը կարդացող մէկը կատարեալ տեղեկութիւն չստանայ Ռուսահայոց գրական գործունէութեան ու գրողներու մասին։ Ս. Ս.

ԿՈՎԿԱՍԵԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Սոյն հիւսիսերէն ուղիղ հաղորդակցութիւն է բացւում անգրիկովկասեան երկաթուղու Բաքվայի կայարանից սկսած մինչեւ Մոսկուա, Դերբենտ Պետրովսկի Բեսլան-Ռոստով-Ռեազանի վրայով։ Այդ հաղորդակցութեան շնորհիւ, այսուհետեւ հնարաւոր պիտի լինի Բաքուից Մոսկուա հասնիլ 2 ու կէս օրում։

— Ի նկատի ունենալով, որ երկրագործութեան և պետական կալուածների միջոցութիւնը մտադրութիւն ունի կովկասում դարձեալ մի օրոշ տարածութեամբ հողաբաժիններ յատկացնելու այդիներ ձգելու համար, Օդեսսայի մի քանի այգեգործներ կանոնում են ընկերական հիմունքներով ձեռք բերել այդ հողերից խաղողի և ուրիշ մրգատու այգիներ տընկելու համար։

— Նով. Օբ.ին հաղորդում են, որ լուսաւորութեան մինիստր գաղտ. խորհ. Բոգդանովիչը շուտով Թիֆլիս կը ժամանի։ Մինիստրը ներկայումս գտնւում է Դրիմում։

— Մինչեւ սեպտեմբերի վերջերը չոր, պայծառ և գեղեցիկ օրեր էին, ցերեկը մինչեւ անգամ չոգ, իսկ երեկոները ցով, չնայած, որ մի երկու անգամ յորդ անձրեւ եկաւ, գարձեալ եղանակը ամառանային էր։ Իսկ սեպտ. 30.ին, լաւ անձրեւելուց յետոյ, հոկտ. 1.ից եղանակը կատարեալ աշնանային է. երկինքը թխպած, մանր անձրեւ է գալիս։ Բացառելց ստացուած տեղեկութիւնից երեւում է, որ այնտեղ, երկար ամիսներ երաշտից յետոյ, սեպտ. 30.ին մեծ անձրեւ է եկել նիւղերները և ներքնայարկ բնակարանները ջրով լցրել։

—Բաքուի «Մետրոսոլ» հիւրանոցի դահլիճում կայացաւ Պետերբուրգի կոնսերվատորիայի ուսանողների՝ Պ. Մ. Մամայանեանի (քարիտոն) և Նալբանդեանի (տենոր) համերգը։ Երիտասարդ երգիչները գրաւեցին ներկայ հասարակութեան ուշադրութիւնը. հանդիսականները գոհ սրտով հեռացան. ստացուած տպաւորութիւնն այնքան լաւ էր, որ շատերն ասում էին, թէ մենք կունենանք ապագայում օպերի երկու լաւ երգիչներ։

—Բաքուի «Մետրոսոլ» հիւրանոցի դահլիճում կայացաւ Պետերբուրգի կոնսերվատորիայի ուսանողների՝ Պ. Մ. Մամայանեանի (քարիտոն) և Նալբանդեանի (տենոր) համերգը։ Երիտասարդ երգիչները գրաւեցին ներկայ հասարակութեան ուշադրութիւնը. հանդիսականները գոհ սրտով հեռացան. ստացուած տպաւորութիւնն այնքան լաւ էր, որ շատերն ասում էին, թէ մենք կունենանք ապագայում օպերի երկու լաւ երգիչներ։

—Բաքուի Հայոց դրամագլխական խումբ պահող մասնաժողովը երկար ու բարակ բանակցելուց յետոյ թատրոնի տերոջ հետ, սեպտ. 28 ին միայն կարողացաւ պայման կապել նրա հետ։ Որովհետեւ թատրեւը իր թատրոնը վերանորոգում է, և հաւիւ թէ մինչև հոկտեմբերի վերջին պատրաստ լինի, այդ պատճառով Հայոց ներկայացումները հաւանական է, որ սկսուեն հոկտ. 15-ն «ցիրկում»։

—Կովկասի կառավարչապետ գեներալ-ադիւտանտ Իշլան Գ. Ս Գալիցինը սեպտեմբերի 30-ի երեկոյեան դնացքով Թիֆլիսից մեկնեց Դանձակի նահանգը։ Իշլանի վերադարձը Թիֆլիս սպասվում է հոկտեմբերի 2ին։

—Թիֆլիսի արհեստաւորների աւագը նահանգապետին ներկայացրել է Թիֆլիսում հիմնուող ատաղձագործների ընկերութեան կանոնադրութեան ծրագիրը։ Ընկերութիւնը կրելու է «Աշխատանք» անունը։ Ընկերութեան նպատակն է գործել միացեալ ոյժերով և իր աշխատանքի արդիւնքները վաճառել առանց կողմնակի միջնորդութեան։ Դրա համար ընկերութիւնը իր սեպհական արհեստանոցն ու խանութը պիտի հիմնի։

—Սեպտեմբեր ամսի ընթացքում Բաքուից կերոսին արտահանուած է՝ Բաթում—5,430,850 պուդ, Աստրխան—3,063,820 պ., Պետրովսկ—2,217,598 պ., Անգլիայական երկիրը— 57,464 պ. եւ Պարսկաստան 105,136 պուդ։

ՏԵՂԵԿԱԳՐԻ ՄԸ ԾՈՒՐՋԸ

Շրջանաւարտներու քննիչ Ցանձնաժողովին տեղեկագիրը, զոր Արեւելքի հրատարակեց, արժանի էր որ ամէն կրթասէր ազգային կարդալէ ետքը՝ մասնաւոր մտադրութեան առարկայ ընէր լուրջ սերտողութեամբ մը։ Անոր պարունակած կարեւոր խնդիրներու մասին, մանաւանդ խմբագրութեան հրաւէրին վրայ, ձեռնհասներու կարծիքներուն սպասելով՝ կը համարձակիմ ես ալ քանի մը դիտողութիւններ յայտնել, իբրեւ աշխատակից։ Ցիշեալ տեղեկագիրը իր մանրամասն ամբողջութեամբ երեւան կը հանէ թերիները հետեւեալ հիմնական և անհրաժեշտ երեք կարգերուն.

1. Կարգապահութեան, 2. Բարոյական ուսուցման և 3. Տեղական պէտքերու։

Տեղական պէտքերու սահմանը մանրամասնութեանց մէջ ըստ ինքեան շատ առաձգական ըլլալուն համարդանց կրնամ այդ մասին բան մը ըսել, և գ'անցնիմ նախ կարգապահութեան ու դասարանական դրութեան մասին եղած դիտողութիւններուն։

Արդարեւ տեղեկագրին այդ հատուածը տեսակ մը երկայարանութիւն պարանակելով՝ շատ տրամաբանական ալ չ'երեւար.

«... ոչ մանկանց հոգեբանութիւնը, ոչ ալ ընկերային արդի պահանջմունքներուն հիմնական իմաստասիրութիւնը դիտողութեան և ուսման առարկայ չէին եղած մեր ուսուցիչներուն. ուստի և դասարանական դրութիւն մուտքը, անօգուտ մնալէ զատ, վարժարանաց մէջ կարգապահութեան թուլնալուն պատճառ ալ կրնայ համարուիլ.»

Մեր կարգ մը ուսուցիչները ցորչափ այդ ագիտութեան, իրենց կոչման և պաշտօնին այդ բոլորովին անպատրաստ վիճակին մէջ մնան—թէեւ յանցանքը ուսուցիչներու քննիչ Ցանձնաժողովին վրայ ծանրանայ աւելի,— դասարանական դրութենէ դուրս... չեմ գիտեր ինչ դրութեան մէջ ալ ըլլան մեր դպրոցները, դարձեալ արդիւնքը միեւնոյնը պիտի մնայ. գալով դպրոցներու կարգապահութեան թուլնալուն, եթէ կը կարծենք որ անարժան ուսուցիչներու հսկողութենը յանձնուած վարժարաններու դրութիւնը միայն փոխելով բաղձացուած արդիւնքը կրնանք ստանալ, շատ կը սխալինք։

Դասարանական դրութեան առաւելութիւնները կը մնան միշտ, նախ որ աշակերտը հոս աւելի մտամփոփ կրնայ աշխատիլ ու մասնաւոր կանոնագանութիւններէ ալ չար օրինակ առնելու առիթը չունենար, որոնք արդէն ընդհանուր կարգապահութեան սկզբունքին ալ շատ կը նպաստեն. երկրորդ. ժրաջան ուսուցիչներ և նկարագրի տէր դասարարներ ո՞ւր կը կարծենք որ աւելի հետաքրքիր ուշադրութեամբ պիտի կրնան իրենց մասնաւոր սերտողութենը առարկայ ընել «մանկանց հոգեբանութիւնը» քան այդ գրեթէ մեկուսացնող և հետեւաբար բարոյացուցական տարբերութիւնները պզտիկ խումբերու մէջ որոշապէս և անջատ ցոլացնել տուող դրութեան մէջ։

Կարգապահութեան թուլնալը աւելի դասերը հաճելի և հետաքրքրաշարժ չը կարենալ ընելէն առաջ կու գայ միշտ, վասն զի աշակերտները՝ սենեակի մը մէջ բնական է հանգիստ չպիտի կարենան մնալ ու պիտի ճանձրանան ալ— ճանձրոյթն ալ արդէն կարգապահութեան մահացումն է,—քանի որ հաճելի աշխատութիւն մը չունենալէ զատ՝ դասերէն ալ զզուելու պատճառներ ունեցած են։

Պատմութեան և աշխարհագրութեան հետաքրքրաշարժ և բարոյացուցիչ դասերը «անխնամ թողուելէ աւելի՝ գէշ եղանակաւ» աւանդուած ատեն և նմանապէս գիտութեան չինչ ու զբօսեցուցիչ դասերը «շատ վեր ի վերոյ» ուսուցուելէ վերջ՝ անդին ի՞նչ դաս կը մնայ, որմէ առանձինն չճանձրանայ տղայ մը և անկարգապահութեան ոլոտէն չբռնուի։

Դասարանական դրութեան չհաւնելու համար ուրեմն, ուրիշ առարկութիւն եւ դիտողութիւն ունենալու էր քննիչ Ցանձնաժողովը։

Գոլով նաեւ էն անտեսուածին առհասարակ մեր վարժարաններուն մէջ, իրաւ է որ բարոյականի կրթութիւնը եղած է. նոյն իսկ կրնամ աւելցնել իմ կողմէս ալ թէ այդպիսի դասի մը մասնաւոր գոյութիւնը շատ դպրոցներու մէջ աւելի հարատակը ընելու ծառայած է յաւէտ աշակերտները, և բնական ալ հետեւանքովը իրենց կրթական վիճակին, վասն զի գիտութեանց, աշխարհագրութեան եւ պատմութեան դասերու ընթացքը բացակայութեանը՝ բարոյականի անուան տակ մասնաւոր դասի մը գոյութիւնը ի՞նչպէս կարելի է ըմբռնել։

Մարմնամարզի և երաժշտութեան անխնամ թողուած ըլլալն ալ յայտնուելէն վերջ, վտակը ըսելով չգիտցայ թէ ուրիշ ինչ դատ մնացած էր վարժարաններու մէջ։

Աշակերտ մը որ ծանօթութեան պաչար ունի, ճաշակի և զգայարանքի բարեկիրթ մարզանքը չէ ըրած, ինչպէս պիտի կարենայ նկարագիր կազմել, բարոյականի սկզբունք իւրացնել։ Գէշ սորված լեզուներո՞վը։

Շրջանաւարտներու քննիչ Ցանձնաժողովին այդ տեղեկագիրը, մեր կրթական տարեգրութեանց մէջ, երանի թէ նոր տարեգրութիւն մը բանար դէպի կրթական հասկցուած յառաջդիմութիւն մը։

Եւ սակայն բոլոր ասոնցմէ բացարձակ կը հետեւի թէ մեզի պակասածը մարդն է, գիտակից ու ձեռնհաս պաշտօնեան, ինչ որ դառն զգայնութեան չեչոով մը մատնանիշ եղած է տեղեկագրին ալ մէջ։

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԿԷՆՃԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ԸՆԿ. Կ. ՊՈԼՍՈՅ

Կ. Պոլսոյ երաժշտական ընկերութեան անցեալ ձմեռ Իւլիոն Ցանանէզի սրահին մէջ տուած նուագահանդէսներուն փայլուն յաջողութիւնը մոռցուած չէ։ Այս յաջողութիւնը քաջալերած է ընկերութեան մանաւանդ՝ աւելին ընելու այս տարի և օժտելու մայրաքաղաքիս, պակասը չատոնց զգալի եղած մեծ նուագախումբով մը որ կարող ըլլայ պէտք եղածին պէս նուագել և ծառայեցնել մեր հասարակութեան՝ ամէնէն հռչակաւոր երգահաններուն գեղեցիկ կտորները։

Այս նուագ սխումբը պիտի ունենայ, առանց բացառութեան, այն ամէն երաժշտական գործիքները որոնք նշանակուած են բառքիսիօներու մէջ, ինչպէս պասս, ֆլտիցեր պաս, ֆոն. անկլի, ֆաոբ, ալն։ Այս բոլոր գործիքներուն մէջ ճայնի և տիաբազօնի կատարեալ ու հիզրիտ միութիւն ունենալու համար, ընկերութիւնը ամէնքն ալ մեծ ծախքով բերել տուած է Բարիզի հռչակաւոր Թիլուվէլ Լամի գործարանէն։

Մայրաքաղաքիս ծանօթ արուեստագէտներէն Վանտրա պէյ, Մ. Զէնթօլա, Ճէմիլ պէյ և Մ. Մէհսուրիէ կը մասնակցին այս նուագախմբին որ 60է չափ քաջ երաժշտագէտներէ կազմուած և քաջածանօթ Մ. Խսթրօ Նովայի տնօրէնութեան տակ պիտի ըլլայ։ Կը մասնակցին նաեւ նուագախմբին տաղանդաւոր սոլիստներ, ինչպէս Տեւրք Քոխան, Նոմիքօ, Վասիլիատիս, Էտէմ պէյ, Լանձոնի, Ռիվի, Նոալէ, Տիմիթրիատիս, Արսէռ և Ռոտոլֆ Հիռձէլ, Ալալ, Ալալ։

Նուագահանդէսներուն համար որոշուած կտորները ընտրուած են ամէնէն գեղեցիկներէն, անոնցմէ՝ որոնք անվիճելի յաջողութիւն մը գտած են մեծ մայրաքաղաքներու նուագահանդէսներուն մէջ։ Գրեթէ ամէնքն ալ Պոլսոյ համար նոր պիտի ըլլան։ Զայս կ'ապացուցանէ արդէն յետագայ ծրագիրը՝ ընկերութեան առաջին նուագահանդէսին՝ որ տեղի պիտի ունենայ յառաջիկայ 18/30 Նոյեմբեր հինգշաբթի իրիկունը։

Վարկեր Ouverture des Maîtres chanteurs.
Պէլիոզ 1. Danse des Sylphes.
2. Marche Hongroise.
Բուչչինի Intermezzo de «Manon Lescaut».
Մասիվոքի Malaguea.
Լիսթ Rapsodie Norvégienne.
Կարիկ Քոնսէրթօ դաշնակի համար

Այս ֆոնսերթօն պիտի նուագէ Մ. Հէկէր։

Նուագախումբին ամէն անգամուան ծրագրին մէջ պիտի գտնուի ֆոնսերթօ մը կամ դաշնակի, կամ ջութակի և կամ երգեհոնի համար։

Այս նուագախումբի նուագահանդէսներէն վեց հատ պիտի տրուին յառաջիկայ եղանակին մէջ, ամիսը մէկ անգամ, ամէն ամսու վերջին հինգշաբթին, սկսեալ 18/30 Նոյեմբերէն, ինչպէս վերեւ ըսինք։

Ասոնցմէ զատ Կ. Պոլսոյ երաժշտական ընկերութիւնը պիտի տայ իր բաժանորդներուն վեց ուրիշ նուագահանդէսներ, անցեալ ձմեռ տուածին տեսակէն, այսինքն մենանուագներ (solo) ջութակի, դաշնակի, բամբ ջութակի և երգեհոնի, նաեւ սենեակի երաժշտութիւն (musique de chambre) և ճայնական երաժշտութիւն։ Այս նուագահանդէսներն ալ տեղի պիտի ունենան ամէն ամսու 15ին։

Շահագրգիռ նորութիւն մը ալ պիտի ըլլան այս տարի միայն հողմային գործիքներու (instrument à vent) բռիօներ, fluиթիւտոներ և սեխթիւտոներ, սենեակի երաժշտութեան համար։

Բաժանորդագրութեանց համար կարելի է արձանագրուիլ այժմէն Իւլիօն Ֆռանսէզի գրապետին (bibliothécaire) քով։

Բաժանորդագրութիւն մէկ անձի համար Լ. 0. 1ուկիս. ընտանեկան բաժանորդագրութիւն իւրաքանչիւր անդամի համար Լ. 0. 1։

ԲԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Հեռագրական Գործակալութիւնները չսրաթ իրիկուն հետեւեալ հեռագիրները հաղորդեցին ուրբաթ օրուան թուականով.

Լոնտոն.—Լորտ Ռոզպէրի Պաթի մէջ ճառ մը խօսեցաւ Թրանսվալի խնդրին վրայ։ Նախկին նախարարապետը ըսաւ թէ երկրին մէջ պէտք է համաձայնութիւն մը գոյացնել թշնամին դէմ։ Լորտ Ռոզպէրի յիշելով Թրանսվալի Պոէրներուն վերադարձուիլը 1881ին, Մաճուսպա-Հիլի ճակատամարտն ետքը, ըսաւ թէ Պոէրները տկարութիւն մը նկատած են Կլատսթընի վճռականութիւնը և ասիկ համարձակելով դանդաղ իրաւունքներ ունենալ կարծած են։

— Անգլիոյ Խորհրդարանին նիստը յետաձգուեցաւ թագուհիին գահամատովը որ խորին ցաւ կը յայտնէ քաջարի սպաներու և զինուորներուն մահուանը համար։ Նաև երախտագիտութիւն կը յայտնէ պատերազմի վարիչներուն քուէարկութեանը համար։ Թագուհին կը յուսայ որ ատուածային օրհնութիւնը պիտի տարածուի Խորհրդարանին ու բանակին քանքերուն վրայ որոնց նպատակն է հաստատել խաղաղութիւնը և կանոնաւոր վիճակ մը հարաւային Ափրիկէի մէջ, ինչպէս նաեւ պահպանել Մեծն Բրիտանիոյ պատիւը։

Տուրպան. — Անգլիացի զինուորներ խուզարկութիւն մը կատարեցին Թրանսվալի Ազգային Պանքային Տուրպանի մասնաճիւղին մէջ։ Ամբողջ Նաթալի մէջ զինուորական օրէնք հրատարակուեցաւ։

Բէքքաուն. — Քիմպըրլիէն երեքշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ 270 անգլիացի զինուորներ քաղաքէն մեկնելով ճակատամարտ մը ունեցեր են Պոէրներուն հետ։ Անգլիացիները ունեցեր են երեք մեռեալ ու 21 վիրաւոր։ Պոէրներուն կորուստը չատ է։ Պոթա հազարապետն ալ մեռած է։

Տերպիանց ընթացքին վրայ հակասական լուրեր կան։ Ռուսէլէն հեռագիր մը, որ Պէրլինի մէջ հրատարակուած է, կ'ըսէ թէ Ֆրանսա ու Ռուսիա որոշեր են թող չտալ որ Անգլիա դրաւէ Թրանսվալը և Օռանժը։ Տէյլի Մէյլ Ամերիկեան աղբիւրէ կ'իմանայ թէ ցամաքային ԵւրոՍայի տէրութիւնները դաշնակցութիւն մը կազմած են Անգլիոյ դէմ։ Ռուսիոյ քանի մը լրագիրները կ'առաջարկեն Անգլիան այնպիսի վիճակի մը վերածել որ Զուլեբիոյ կամ Հոլանտայի հաւասար ըլլայ։

Լոնտոնեն չորեքշաբթի թուականով կը հեռագրեն Տեպպի.

«Ուրբաթ և չաբաթ օրերը Տընտիի և Էլանտսլակթի մէջ կատարուած ճակատամարտներու արդիւնքին և կարեւորութեան չափազանցուելը սա հետեւանքը ունեցած է որ վրդովիչ հանգամանք մը կուտայ Լորտ Ռոզպէրի յայտարարութեան որ կարդացուեցաւ Երեսփ. Ժողովին մէջ։ Այս առտու հանրային կարծիքը գրգռուած է։ Լրագիրները իրենք ալ կը հաստատեն թէ կացութիւնը շատ վրդովիչ է։ Դիտելի է որ զինուորական հեռագիրներուն տեղ Լորտ Ռոզպէրի համար տեղեկագրութեան հաղորդուիլը պատճառ կուտայ զանազան ենթադրութիւններու։ Վերջապէս, քանդչորս ժամ է վեր ի վեր ոչ է հեռագիր ստացուած չէ՝ պատերազմի ընթացքին հետեւող թղթակիցներէն։ Այսօր կատարեալ լռութիւն կը տիրէ։»

Սովի երկիւղ — Բարեյուսոյ Գլուխէն կը հեռագրեն թէ Բորմանտֆոնթէնէն առնուած լուրերու նայելով, Եակէրսֆոնթէյնէն, Օռանժէն ու Քիմպըրլիէն հասած Բեաֆիրիներ, որոնք իրենց երկիրը կ'ուզեւորուին, ուտելիք չեն գտներ։ Մեծ թանկութիւն մը կը տիրէ Պէչուանալանտի և արեւմտեան Կրիքուանալանտի մէջ, վոխադրութիւնները ընդմիջուած ըլալուն հետեւանքով։ Հաւանական կը նկատուի որ սովը սկսի քանի մը շաբաթէն։ Անձրեւ կու գայ։

Էլանսլակթի նակատամարտը.—Թայմզի Նաթալի թղթակիցը հաղորդած է Էլանտսլակթի ճակատամարտին մանրամասնութիւնը։ Աւասիկ վերջին մասը թղթակցին պատմութեան.

«Բուն իսկ ճակատամարտը սկսաւ կէս օրէն երեք ժամ ետքը։ Թնդանօթաձգութիւնը գրեթէ մէկ ժամ տեւեց։ Ժամ 4ին (Ը. Ե.) Պոէրներուն թնդանօթները լռած էին։ Մեր հրեանները, որոնց երկուքը միայն կը գործէին, պատրաստուեցան օգնել հետեւակներու յարձակումի մը, ամբակոծելով Պոէրներու դիրքը։ Բլուրներու գագաթէն մուխի թանձր ամպեր կը բարձրանային։ Թնդանօթներու բոցերը կատարելապէս կը տեսնուէին։ Ցայտնի էր թէ արեւը մարը մտնելէն առաջ եթէ յարձակումը կատարէին, պէտք էր ամապարել։ Հետեւակները կէս ժամէն պատրաստուելէ ետքը յարձակելու հրաման ստացան։ Տէվընշայրի և Մանչեսթրի զօրագունդերը որոնց կ'օգնէր Կորտոն զօրագունդը, սկսան շարժիլ։ Նոյն միջոցին սկսաւ հեղեղանման անձրեւ տեղալ։ Թշնամին երբ տեսաւ հետեւակներու յարձակումը, իր թնդանօթները կարգի դնելով կրակ բրաւ։ Տըվընշայրի զօրագունդին յառաջապահներուն վրայ որոնք կը քալէին, ճամբայ բանալով երկաթեայ թելերու ցցապատնէշներուն մէջէն որոնք արգելք կ'ըլլային իրենց։ Միացեալ Կորտոն զօրագունդին՝ որ անգլ. թնդանօթներուն առջեւէն անցնելով կարելի եղածին չափ շուտ կը յառաջանար Մանչէսթրի զօրագունդին ձախ կողմէն։ Կորտոն զօրագունդը սեղմուած կարգով քալեց մինչև այն ժայռուտ անցքը, ուր թշնամին ապատանած էր։ Հոն երեք քառորդ մղոն հեռու էին Պոէրներու թնդանօթները. անոնց և թշնամւոյն մէջտեղը երեք տեսակ փոքր բլուրներ կային զուգահեռական և իրարմէ աւելի բարձր։ Առաջին բլուրին վրայ տակաւին չհասած, կրակը սկսաւ։ զինուորները կ'իյնային պարտուած։ Ճակատամարտը զօրավարի մը հրամանին տակ կատարուածի երեւոյթը չունէր։ Ամէն բան սպասերէն կախում ունէր։ ասոնք արիաբար կատարեցին իրենց պարտքը և օրինակ եղան զինուորներուն։ Թշնամին իր դիրքերը սքանչելի կերպով կը պաշտպանէր։ Երբ Կորտոն զօրագունդը երկրորդ բլուրին վրայ հասաւ, Պոէրները իրենց բանակեցողը պաշտպանելու համար այն տեսակ ընդդիմութիւն մը բրին որ արդի պատերազմներուն մէջ նմանը չէ ունեցած։ Գիշերուան ժամ 10ն էր (Ը. Ե.)։ Մեր վաշտերը որոնք բաւական մարդ կորսնցուցած էին, երրորդ բլուրին վրայ կը հաւաքուէին վերջնական յարձակումը կատարելու համար։ Փողերը հնչեցուցին արձակման նշանը. սուիները դրուեցան հրացաններու վրայ, միւս կողմէ Պոէրները ամենայն հանդարտութեամբ կը պարպէին իրենց վերջին փամփուշտները։ Այդ միջոցին կը գտնուէի Տէվընշայրի զօրագունդին մէկ ջոկատին հետ որուն արգելք կ'ըլլային երկաթեայ թելէ ցցապատնէշերը։ Ցանկարծ մեր գլխուն վերայէն «կեցցէ՛»ի ձայներ իմացանք։ Սկովտիական փողերը հաւաքման նշանը կը հնչեցնէին։ Սկովտիոյ լեռնականներն էին որոնք գրաւած էին ամէնէն վերջին պատնէշը։»

Պարոքոնեու ընթացքը. — Անգլիոյ գաղթային Նախարարը հետեւեալ հեռագիրը ստացաւ Բարեյուսոյ Գլուխին կառավարիչ Սըր Ալֆրէտ Միլնէրէ։

«Սըր Կոտֆրի հոկտ. 19 թուականով կը հեռագրէ։

«Նկատելով որ հեռագրական հաղորդակցութիւնները կրնան մէկ վայրկեանէն միւսը ընդհատուիլ, կ'ուզեմ տեղեկութիւն հաղորդել ձեզ թէ Պարոքոնեու պետերը քանի մը ամիսներէ ի վեր, մեծ ուշադրութեամբ հետեւած են դէպքերուն և թէ անոնք վեհ. թագուհիին հաւատարիմ հպատակները ըլլալով, կ'ուզեն գիտնալ թէ կրնա՞ն մասնակցիլ պատերազմին։ Ձեր Վսեմութեան հրահանգներուն համաձայն, պատասխանեցի անոնց թէ արդի պատերազմը սպիտակամորթներու միջև կը կատարուի և թէ բնիկները պիտի չընդունուին։ Յարեցի նաև թէ Պարոքոնները այն ատեն միայն պիտի պաշտպանեն իրենց երկիրը երբ յարձակում մը ըլլայ Պոլզութոլանտի վրայ, և թէ ուրիշ բանի համար պէտք է ետ կենան սահմանագլուխը անցնելու և պատերազմին մասնակցելու խորհուրդէն։ Պէտք է միշտ բաւական համարին տեղական պաշտօնեաներուն աջակցելով, բարեկարգութիւնը պահպանելու համար։ Կը վստահիմ սակայն թէ Ձեր Վսեմութեան քաղաքականութեան ջանքերը մի գուցէ անյաջող մնան, վասն զի Պոէրները սահմանագլխին վրայ կը հաւաքուին և Մաշէրուի վրայ յարձակելու կը պատրաստուին։ Այսուհանդերձ պիտի աշխատինք անդորրութիւնը պահպանելու, բայց քանի որ Պոէրներու արարքը շարժման պատճառ կ'ըլլայ, անհրաժեշտ է որ Պարոքոնեու գլխաւոր ցեղապետը միւս ցեղապետները հաւաքելով բացատրէ անոնց ստացուած հրամանները։ Եթէ մեր ջանքերը չյաջողին և եթէ չկարենանք բնիկները զսպել, պատասխանատուութիւնը Պոէրներուն վրայ պիտի ծանրանայ։»

Պոէրներուն զինուորական ոյժը.—Բրէթորիա բնակող Պէլճիքացի մը Գ. Լէյս՝ որ այս միջոցին Պոէրներուն հետ կը կռուի Անգլիացիներուն դէմ, մասնաւոր նամակի մը մէջ՝ որ պատերազմը սկսելէն առաջ գրուած է՝ կը յայտարարէ թէ Պոէրներուն զինուորական ոյժը Անգլիացիներուն ենթադրածէն շատ վեր է։ Գ. Լէյս կ'ըսէ թէ Պոէրները կրնան հարիւր հազար զինուոր հանել սապէս.

Թրանսվալի կանոնաւոր բանակը 35,000, նաև 1,250 թնդանօթաձիգ և 1,750 զինեալ ոստիկաններ։ Օռանժի անկախ պետութեան բանակը՝ 35,000։ Ասոնցմէ զատ 3,000 զինեալ Պոէրներ Նաթալ բնակող և 8,000՝ Պէչուանալանտի ու Ռոսէզիայի մէջ։ Պոէրներու աջակցող օտարականներն ալ հետեւեալներն են.—Գերմանացի 4000, Հոլանտացի՝ ու Պէլճիքացի՝ 6,000, Իրլանտացի՝ 2000, Աքանտինավիացի 1,000, Ամերիկացի՝ 600, Զուլեցերիացի, Ֆրանսայի ու Իտալացի 6,000 և Հրեայ կամաւոր ոստիկաններ 200։

Հանգանակութիւնը։ — Լոնտոնի մէջ կատարուած հանգանակութիւնը Թրանսվալի փոխատարներուն համար, հասաւ 151,000 անգլ. ոսկիի։

Ռաճիկիրքեն կը հեռագրեն թէ ազերբաիջանի մը մատուցելով Պ. Մաք Քինլիի, խնդրուեր է որ Մ. Նահանգները միջամտեն Անգլիոյ և Թրանսվալի կռիւին և թէ Պ. Մաք Քինլի խոստացեր է ուշադրութեամբ քննել այդ աղերսադիրը։

Էլանսլակթի ճակատամարտէն ետքը չատ մը վիրաւոր Անգլիացիներ ամբողջ գիշերը հողին վրայ մնացեր են, զուրկ ամէն օգնութենէ. չատերը «ջո՛ւր» կը պոռային։ Ոմանք «բժի՛շկ» կ'աղաղակէին։ Ուրիշներ ալ հրացան կը պարպէին վիրաւոր վնասողներու ուշադրութիւնը իրենց կողմը դարձնելու համար։

Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը չորեքշաբթի առտու սա հեռագիրը չէնքին արտաքին կողմը կախել տուաւ, ի տես հասարակութեան.

«Նաթալի զինուորական հրամանատարին կողմէ ուղղուած պատերազմական ն. խարարին, (ստացուած 24 Հոկտ. ժամ 11 երեկոյ)։

ԼԷՏԻՍՄԱՅԹ երեքշաբթի գիշեր.

«Երէկ իմացայ թէ Պոէրները մեծ թուով հաւաքուած են խիստ զօրաւոր դիրքի մը մէջ, Լէյտիսմայթէն Տընտի տանող մեծ ճամբուն արեւմտեան կողմը։ Տեղեկութիւն առած էի թէ Տընտիի զօրաբաժինը, որուն առաջ Սիմընս զօրավարը կը հրամայէր, և անոր վիրաւորուելէն ի վեր կը գտնուի Եուլ զօրավարին հրամանին տակ, դէպ ի Լէյտիսմայթ կը նահանջէ, Հէլրմաքայի, Պէյթի և Վաչպանքի և Սընտէյ գետակին հովիտին, ուր հասած ըլլալու է այսօր։ Հետեւաբար բազմաթիւ խումբի մը հետ ճամբայ ելայ, Եուլ զօրավարին չարժմանը օգնելու համար։ Թշնամին կը գտնուէր Լէյտիսմայթէն 11 քիլոմէթր հեռուն և ճամբուն արեւմտեան կողմը ընական և բացառիկ ու զօրաւոր դիրք մը գրաւած էր։ Թշնամին՝ զօրախումբը տեսնելուն պէս սկսաւ թնդանօթարձակել։ Մեր թնդանօթները անմիջապէս կարգի դրուեցան և Պոէրներու թնդանօթը լռեց։ Այդ միջոցին հատատուեցայ բալձուքի մը վրայ որ զուգահեռական էր թշնամի գիծին հետ, զոր գրաւեցի, որպէս զի Եուլ զօրավարին զօրախումբը չտեսնուի։ Բազմաթիւ Պոէրներ դէպ ի արեւմուտք փախան։ Ժամ 2ին կրակը բոլորովին դադրեցաւ։»

Օռանժի անկախ պետութեան նախագահին համար ծանուցուեցաւ թէ Բարեյուսոյ Գլուխին հիւսիսային մէկ մասը, Օռանժի գետին հիւսիսային և Վալի գետակին արեւելեան կողմը, կցուած հռչակած է Օռանժի։ Նոր լուրի մը նայելով, Վրիպուրկը գրաւող Պոէրները Պէչուանալանտն ալ Օռանժի կցուած հռչակեր են։

Կլենֆոռի պարպուիլը.—Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ Եուլ զօրավարը պարպեր է Կլէնքոէն, իր վիրաւորները և մեծ քանակութեամբ ռազմամթերք ու պաշար թողլով։

Նաթալի անգլիական բոլոր զինուորները համախմբուած են։ Կը կարծուի թէ Ժուպէռ զօրավարը հիւսիսէն և Օռանժի զինուորներն ալ արեւմուտքէն յարձակում պիտի ընեն։

Սիմընս զօրավարին վիճակը բարւոքուեր է։ Գնդակը հաներ են։

Բլոնֆոնթեին հարիւր զինուորներ, լաւ մարզուած, հարաւային Ափրիկէ պիտի ղրկուին։ Մաքը տեղւոյն կառավարութիւնը պիտի հոգայ։ Շատ մը ոստիկաններ ալ կանաչոր գրուել կ'ուզեն։

Կաշառակերութիւն.— Թայմզ կ'իմանայ թէ Օռանժի անկախ պետութեան նախագահ Պ. Շթայն 50,000 անգլիական ոսկի ստացեր է, Օռանժցիները պատերազմի յորդորելու համար։

Մ. Նահանգայ կառավարութիւնը նաւատորմ մը կը պատրաստի, վասն զի հաւանական կը նկատի որ Թրանսվալի պատերազմին պատճառով ընդհանուր շփոթութիւն մը ծագի։

Գրաֆենուիլիը.— Անգլիացիներ չատ կը գանգատին հեռագիրներուն համար գործադրուած գրաքննութենէն։

Անգլիացի ռեզեդաֆրեր գերի ինկած.—Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ երկու հարիւր անգլիացի զօրքեր գերի ինկեր են Պոէրներուն ձեռքը։ Այս լուրը հաստատած է նաեւ պատերազմական նախարարութիւնը։

Ֆրանսայի կիները, Բարիզի մէջ, հանգանակութեան ձեռնարկած են, շարժուն հիւանդանոց մը ղրկելու համար Թրանսվալ։

Բոէրմուրի նաւարանին մէջ աշխատութեանց ժամերը աւելցան, մարտանաւերը աւելի շուտ ճամբայ հանելու համար։

Ռուսիան մէջ Թրանսվալի ներկայացուցիչը յայտարարեր է թէ Թրանսվալցիները մինչեւ որ մէկ մարդ մնայ, պիտի կռուին իրենց անկախութեանը համար։

Քիմպըրլիի կացութիւնը.— Գ. Սէսիլ Ռոտս, հեռագիր մը ուղղելով Անգլիոյ պատերազմական նախարարին, խնդրեր է փութով զինուոր ղրկել Քիմպըրլի, որ պաշարուած է հետզհետէ հասնող Պոէրներու և Օռանժցիներու կողմէ։ Անգլիոյ նախարարութիւնը այդ մասին խորհրդակցութիւն կատարած է։ Քիմպըրլիի շուրջը, քանի մը մղոն հեռաւորութեամբ երկաթէ թելերը քաշուած են, յարձակման դէմ դնելու համար։ Քաղաքին մէջ սնունդը հեռզհետէ կը պակսի և օրը մարդ գլուխ հաղիւ 150 գրամ միս կը դրուի։

Գերիները.— Բիէթէրմարիցպուրկէն կը հեռագրեն Տէյլի Թելկրաֆի թէ վերջերս նոյն քաղաքը տարեր են գերի բռնուած քանի մը Պոէրներ։ Ասոնց ժամանումէն առաջ տեղական կառավարութիւնը յայտարարութիւն մը հրատարակելով հրաւիրեր է տեղացիները լաւ վարուիլ գերիներուն հետ, ըսելով որ թէեւ թշնամիներ կը նկատուին, սակայն քաջ մարդեր են։

Osար Սպանիա. — Գերմանիա ու Մ. Նահանգները սպաներ պիտի ղրկեն հարաւային Ափրիկէ, պատերազմին ընթացքին հետեւելու համար։

ՎԻՆՆԱԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐՆԵՐԸ Հինգշաբթի օրուան թուականով հետեւեալ տեղեկութիւնները կը հաղորդեն.

Էլանտսլակթի մէջ Անգլիացիներուն և Գերմանացի ու Հոլանտացի կամաւորներուն միջեւ տեղի ունեցած ճակատամարտը տասերկու ժամ տեւեց։ Անգլիացիները բազմաթիւ էին։ Պոէրներէն հարիւր հոգի մեռան և երկու հարիւր ալ ծանրապէս վիրաւորուեցան։

— Երկուշաբթի թուականով Լէյտիսմայթէն առնուած լուրերու նայելով, Պոէրները մեծ թիւով համախմբուած են Էլանտսլակթի շուրջը։ Նաեւ երկու հազարի չափ Պոէրներ ալ Պէնթրէսի մոտերը հաւաքուած են։

— Հուայթ և Եուլ զօրավարներու միացման պարագաները սասլս կը պատմուին. — Պոէրները Մոտէրսբրուիթէն երկու մղոն հեռուն թնդանօթներ ունէին, որոնք կրակ բրին Անգլիացիներուն յառաջապահներուն վրայ։ Պոէրները յետոյ իրենց թնդանօթները դարձուցին անգլիական թնդանօթներուն հրամանին տակ։ Վերջապէս Անգլիացիները՝ ետ մղելով Պոէրները լեռներէն, իրենք ալ Լէյտիսմայթ դարձան։ Կը կարծուի թէ Պոէրները չատ կորուստ տուած են։

— Լոնտոնի երկուան լրագիրները կլենքոէէն առնուած սա տեղեկութիւնները հրատարակեցին. — Ուրբաթ օրուան յաղթանակէն ետքը Անգլիացիները կը յուսան թէ քանի մը օր ընդհարում պիտի չունենան թշնամին հետ. սակայն կը սխալին։ Բոլորովին անհիմն են այն լուրերը թէ Անգլիացիները գրաւած ըլլան Պոէրներուն բոլոր թնդանօթները. ընդհակառակը Պոէրները հետեւերին տարեր են իրենց թնդանօթները։ Անգլիացիները երբ բարձունքներուն վրայ Պոէրներուն հետ կը կռուէին, այս վերջինները հաղիւ քանի մը թնդանօթ ունէին։

—Բրէթորիայէն կը հեռագրեն թէ Տընտիի ճակատամարտին ատեն գերի ինկած անգլիական հիւանդներու մէկ գումարտակը շոգեկառքով Բրէթորիա հասեր է։ Սպաները առաջին կառքի վագոնները մէջ կը գտնուէին։ Վիրաւորեալներուն համար ալ առանձին վագոններ յատկացուած էին։ Ժողովրդեան ստուար բազմութիւն մը որ կայարանին շուրջը կը սպասէր, անտարբեր մնացեր է երբ անգլիացի սպաները ու զինուորները վագոններէն կ'իջնէին։ Հեծեալ Պոէրներ զանոնք պաշարելով քաղաքին մէջտեղէն անցուցեր են։ Սպաները զօրանոց տարուեր են և զինուորներն ալ վրաններու տակ։

—Սըր Ա. Պարթլէթ Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ հարցուցեր է կառավարութեան թէ Սուազիլանտի ժողովուրդը Անգլիոյ հովանաւորութեանը տակ մտա՞ծ է թէ ոչ և անոնց անցեալ իրաւունքները ու առանձնաշնորհումները վերստին պիտի տրուի՞ն թէ ոչ։ Պ. Զէմպրլէն պատասխաներ է թէ Սուազիլանտի անգլիական հիւսպատոսը հոկտ. 14ին իր պաշտօնատեղիէն հեռացեր է։ Հիւսպատոսը մեկնելէ առաջ պատուիրեր է տեղական կառավարութեան թէ անգլիական հպատակները հանգիստ թողուին և պատերազմի չտարուին։ Կ'ըսուի թէ Թրանսվալ ետ կանչած է Սուազիլանտի մէջ ունեցած պաշտօնեաները։

—Տօքթ. Լէյտս Պուխլէի մէջ լուր հաներ է թէ Անգլիոյ պատերազմական նախարարութեան խորհրդականը Երեսփ. Ժողովին մէջ յայտարարած ըլլայ որ Անգլիա պատերազմի կառավարութիւն մը կը ճանչնայ Թրանսվալը, որովհետեւ այս վերջինն ալ ստորագրած է Բարիզի դաշնադրութիւնը։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 28 Հոկտ. — Լէյտիսմայթէն Հոկտ. 26 թուականով կը հեռագրեն թէ Պոէրները Հոկտ. 23ին Տընտի արշաւեր են։ Քաղաքին պահապանները 20 հոգի հաստատած էին Ռոմանթոֆուսի վրայ (Պիկար լեռնաշղթայէն բլուր մը՝ Տընտի քաղաքէն երկու մղոն հեռու)։ Պոէրներու արձակած ռումբերը զանոնք ետ մղեր են։ Նոյն միջոցին 300 Պոէրներ մոտեցեր են այդ քաղաքապահներուն որոնք ուրիշ բլուր մը ապաստաներ են, սակայն Պոէրները զանոնք պաշարեր ու գերի բռներ են։ Պոէրները յետոյ քաղաք տանելով քաղաքապահները հոն սպաներ են զանոնք, ինչպէս նաև քանի մը ոչ-զինուորականներ զրոս տուներէն դուրս հանած էին։

—Բարեյուսոյ Գլուխէն երէկուան թուականով կը հեռագրեն Տէյլի Քրոնիքիլի թէ Պէլճիքացիներէն (Օռանժի մայրաքաղաք) քաղաքական չրջանակներուն մէջ անհամաձայնութիւն ծագած է։ Շարժում մը կայ Շթայն նախագահը պաշտօնանկ ընելով, անոր տեղ Պ. Ֆրաղէրը դնելու համար։

— Թրանսվալի մէջ չփոթութիւններ ծագեր են։ Քանի մը բնիկներ սպաներուած են։ Պաշտօնեաներուն սպառնալիք կ'ըլլայ։

—Անգլիական քանի մը թերթեր հեռագիրներ կը հրատարակեն թէ Պոէրները, որոնք Վրիպուրկի տիրելէ ետքը, Բլիբտամն ալ գրաւած էին (Վրիպուրկէն Քիմպըրլի տանող ճամբուն վրայ) Քիմբատամէն հեռացեր են, Մաֆիքինկը զօրացնելու համար։

—Անգլիոյ պ տերազմական նախարարութիւնը այսօր ո և է տեղեկութիւն չէ առած Հարաւային Ափրիկէէն։ Լէյտիսմայթէն լուրի կը սպասուի, ուր ճակատամարտ մը մատուցուած կը նկատուի։

—Անգլիոյ կառավարութիւնը հրաման տուաւ անմիջապէս վարձել Զիպէնկուլա և Զատաթիա շոգենաւերը որոնք թնդանօթաձիգներ պիտի տանին Հարաւային Ափրիկէ։

Բարիզ. — Անգլիական զինուորները նոր օգնութեան կը սպասեն, յարձակողական սկսելու համար։

—Պոէրները խզեցին Անգլիացիներուն յարաբերութիւնները Քիմպըրլիի հետ։

ԱՅՍՕՐ ԴԻՏԵՐՈՒԱՆ

Լոնտոն, 29 Հոկտ. — Անգլիա հարիւր չորս փոխադրանաւ վարձեց եօթանասուն հազար զինուոր ղրկելու համար Հարաւ. Ափրիկէ։

—Ղրսուի թէ մեծ ճակատամարտ մը տեղի ունեցած է Լէյտիսմայթի մէջ, սակայն որոշ տեղեկութիւն մը չի կայ։

Լոնտոնեն կը հեռագրեն Քիօնիքէ Զայրունկի թէ ամէն կողմ զրոյց կայ որ Անգլիոյ նաւատորմը հրաման ստացեր է սպառազինուելու և պատրաստուելու։ Հիմա Մարոքի, Միջերկրականի և Պարսկի նաւահանգիստներու վրայ կը խօսուի։ Իբր թէ Միջերկրականի անգլիական նաւարժինը պիտի միանայ Ճիպրալթարի նաւարժանին։ Գահիրէէն առնուած լուրերու նայելով, Սուտանի ցեղապետին դէմ ղրկուելիք արշաւանքը պատրաստ է և Լորտ Քիչնէր Գահիրէ հասնելուն պէս այդ արշաւանքը ճամբայ պիտի ելլէ։ Թրանսվալի պատերազմին պատճառով ուրիշ արշաւանքներ ալ կազմուած են։

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԳԷն կը հեռագրեն Բոլիքիէն Քուհաբոնեսնգնի թէ ռուս կառավարութիւնը մտադիր է կեդրոնական Ասիոյ իր երկիներուն մէջ զինուոր ղրկել՝ Անգլիոյ դէմ։

ՄՈՒՐԱՎԻԵՎ ԿՈՄՍ. — Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ ուրբաթ օրը հրաժեշտի սեղան մը տուեր է Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէվ կոմսին։

ՍԵՐԳԻՍ. — Ալէքսանդր թագաւորը ուրբաթ օրը Վիէննա ուղեւորեցաւ։ Գանի մը օր հոն մնալէ ետքը հարաւային Թիրոլ պիտի երթայ։ Թագաւորը Պէկիրատէն մեկնելէ առաջ, խնամակալութիւնը յանձնեց նախարարութեան։

ՀԵՐՌՈՒԻՏ ՄՐ. — Ֆրանսայի նախկին նախարարապետ Պ. Լէոն Պուռժուա Հաւասի միջոցաւ զեկոյց մը հրատարակելով կը հերքէ լրագիրներուն այն տեղեկութիւնը թէ Վիշկիմ կայսեր կողմէ Քրիւկէր նախագահին ուղղուած հեռագրին ատեն արտօնած ըլլայ Լոնտոնի Ֆրանսական դեսպանը՝ առաջարկել Անգլիոյ թէ Ֆրանսա պիտի օգնէ իրեն եթէ անգլեւերման պատերազմ ծագի։

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ.— Ուազիրիներու երկրին սահմանագլուխին վրայ գնդապետի մը հրամանատարութեամբ զինուորական շարժում մը կը պատրաստուի, վասն զի երկիւղ թէ կայ Բուխնտ կղզեակին մարդիկը ապստամբին։

ՖՐԻՏԷՐԻՔ ԿԱՅՍԵՐՈՒՀԻՆ, Գերմանիոյ կայսեր մայրը, Ջղացաւութենէ կը տառապի և արքունիքին բժիշկ տոքթ. Սրիլհակէն, անոր կը հետեւի՝ Շուէտ կատարած ուղեւորութիւնը պահուն։

ՀԱՊԷՇԱՍՏԱՆ.— Անգլիոյ Երեսփ. Ժողովին մէջ Սըր Զարլս Տիլք մտահոգութիւն յայտներ է՝ Հապէշաստանի մէջ Պ. Լէոնթիէվի տրուած ազդեցութեան շրջանակին համար։ Պ. Պուլիուր վստահեցնելով զայն ըսեր է.

«Որչափ որ գիտենք, Պ. Լէոնթիէվի տրուած նահանգը կը գտնուի Ռուսոզի լիճին հիւսիսային արեւելեան կողմը եւ Օմո գետին ալ արեւմուտքէն կ'անցնի։ Մեեելիքի հետ բանակցութիւններ կը կատարուին անգլիական ազդեցութեան և Հապէշաստանի սահմանագլուխին համար։»

ԱՐԵՒՄՏԵԱՆ ԱՓՐԻԿԷ. — Վերջերս հեռագիրները հաղորդեցին թէ Գերմանները պարտութիւն մը կրած են Քամէրունի ներքին մասերուն մէջ։ Պէրլինի մէջ կը յայտարարեն թէ այդ լուրը, անգլիական աղբիւրէ տրուած, չափազանցուած է։ Բուէի տեղակալը՝ որ արշաւանք մը կը կատարէ, կռիւ մը ունեցեր է բընիկներուն հետ։ Քամէրունի կառավարիչը մէջտեղներ ձեռք առեր է այդ մասին տեղեկութիւն առնելու և ի հարկին օգնելու համար։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Պէրլին, 28 հոկտ.—Նորs Տոյչ Ալկեմայնե Զայթունկ խօսելով գերման նաւատորմին յաւելման մասին, կ'առաջարկէ հիմկուան երկու նաւարժիններուն վրայ երկու նաւաբաժին եւս աւելցնել. բայց կը պահանջէ նախապէս տասը զրահաւոր և պէտք եղածին չափ յածաւորակներ ու թորպիլանաւեր շինել. նաեւ մինչեւ 1901 վեց խոշոր յածաւորակ շինել օտար ջուրերու համար։ 1901էն 1917 ամէն տարի երեք մեծ ու երեք փոքր մարտանաւեր ծովը իջեցնել։ Այդ ծրագիրը, կը յարէ գերման թերթը, կարելի է գործադրել առանց նոր տուրքեր հաստատելու։

ԲԱՐԻԶ.—Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Մուրավիէվ կոմսը Տարմշտատ ուղեւորեցաւ։ Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարար Պ. Տէլքասէ կայսրան գնաց և ողջերթ մաղթեց Մուրավիէվ կոմսին։

ՊԷՐԼԻՆ.—Գերմանիոյ կայսրը այսօր իր ներկայութեանը ընդունեց օտմ. դեսպան Թէվֆիգ փաշան, որ այդ ունկնդրութեան միջոցին կատարեց վեհ. Սուլթանին կողմէ իրեն յանձնուած պաշտօնը։

ՎԻԵՆՆԱ. — Երեսփ. Ժողովը այսօր ձեռնարկեց պատգամաւորութեանց ընտրութեան։ Դէպք չպատահեցաւ։

ՊԷԼԿՐԱՏ. — Պ. Միխայիլ Պոկիչէվիչ, Ալէքսանդր թագաւորին ազգականը, նախկին նախարար և քաղաքապետ Պէլկրատի, մեռաւ։

ՊԷՐԼԻՆ.—Ելմտական նախարարին որդին, Պ. Միքէլ, Բարիզի գերման դեսպանատան կցորդ կարգուեցաւ։

ՀՌՈՄ.— Դրամական տագնապը կը շարունակէ։ Լրագիրները կը պահանջեն որ տէրութեան գանձը միջամտելով կարգադրութիւն մը ընէ։

Ընտրեալ լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ.— Սըվազի նահանգին մէջ թուլցի անուանուեցաւ Գոսսոյի նահանգին Իտարէի ժողովին առաջին քարտուղար Մաշկար պէյ։ Գոսսոյի նահանգին մէջթուլցի անուանուեցաւ Պլիքլիսի նահանգին մէջթուլցի Բամիպ էֆ. որուն յաջորդեց Արշիպեղագոսի կղզիներու նահանգին թղթակցութեանց դիւանի նախորդ քարտուղարներէն Թահիր էֆ.։

—Իւլպի երկրորդ ատիճան տրուեցաւ անտառներու և հանքերու նախարարութեան իրաւագէտ խորհրդական կոմս Օսքրորի պէյի, ներքին գործոց նախարարութեան թարգմանութեան սենեակին քարտուղարներէն Սիւլէյման Ըֆիթ պէյի և նաւահանգիստի վերատեսչութեան թղթակցութեանց առաջին քարտուղար Ալի պէյի։

—Դ. կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ արտաքին գործոց նախարարութեան թղթակցութեանց դիւանին քարտուղարներէն Սալահէտտին պէյի և Վիէննայի օտմ. դեսպանատան երկրորդ քարտուղար Ահմէտ Սալիհ պէյի։ Դ. կարգի Օսմանիէ՝ Էրսէքի գայմակամ Մուհարրէմ էֆ.ի։ Դ. կարգի Մէճիտիէ՝ Եալովայի միւտիր Մէհմէտ Շիւքրի էֆ.ի։

—Երկրագործական ոսկի չքադրամ՝ միքրոպաղնեական աշխատանոցին տնօրէն Տոքդ. Նիքոլի։

ԿԱՅՍ. ՆԵՐՈՒՄ.— Թահիsrումս կ'իմանայ թէ կայս. Իրատէ մը ներում շընորհած է Թոքատի մէջ բանտարկուած երեսուներկու խալմիներու որոնք Ափրիկե

տաթօ իշխանը Բ. Դրան ծանուցագիր մը մատուցած ըլլայ՝ Թուրքիոյ և Ցունաստանի միջև կնքուելիք հիւպատոսական պայմանագրութեան բանակցութիւններուն առթիւ։

Պ. ՍԹԵՖԱՆՈՍ, առաջին պատուիրակ Թուրքահեղեղին հիւպատոսական պայմանագրութեան իսառն յանձնաժողովին, որ Աթէնք կը գտնուէր, շաբաթ օրը մայրաքաղաքս եկաւ։

ԱՄՍԱՔՈՇԱԿ. — Շաբաթ օրը մէկ մէկ ամսաթոշակ վճարուեցաւ անպաշտօն վիճակի մէջ գտնուողներուն։

ԱՑՏՐՆԻ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺԸ. — Վերջին լուրերուն նայելով, Այտընի նահանգին մէջ երկրաշարժի ցնցումները տակաւին կը շարունակուին։

— Օսմ. Պանքային Իզմիրի միւղը հրահանգ ստացեր է երեսուն հազար դրուշ յատկացնել երկրաշարժէն վնասուածներուն։

— Լոնտոնի վաճառականներէն Պ. Ռալլի 25 անգլիական ոսկի զրկեր է Իզմիր՝ յունական եկեղեցիներու և վարժարաններու վերաշինութեանը նպաստելու համար։

— Այտընի նահանգը ներածուած ապրանքներէն առժամաբար հարիւրին երեք աւելի մաքս առնելու մասին տակաւին վերջնական որոշում չէ տրուած, որովհետեւ դեսպաններէն ոմանք հրահանգ ուզած են իրենց կառավարութիւններէն։

—Մախսուտէի Ասանա չոգենաւը շաբաթ օրը Իզմիր տարաւ քառասուն հիւսն և շատ մը ատաղձ։

—Էրզրումի նահանգին մէջ յանձնաժողովներ կազմուած են և նպաստներ կը հաւաքուին Այտընի երկրաշարժէն վնասուածներուն համար։

—Քաղաքապետութեան պաշտօնարանին մէջ կազմուած յանձնաժողովը ստացաւ Պոլուէն 54 ոսկի, Գայսէրիէն՝ 120 ոսկի, Տիւզմէէն՝ 1,754 դրուշ, Մէտրէնիէն՝ 1002 և Կէօյնիկէն 1,622 դրուշ։ Կ. Պոլսոյ մէջ կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 1,839,492 դրուշի։

—Իզմիրի Անենկ լրագիրը երեք հարիւր կտորէ աւելի հագուստ և այլն հաւաքեց որոնք Պողթուղան զրկուեցան՝ երկրաշարժէն վնասուածներուն բաշխուելու համար։

—Զանազան հանգանակութիւններէ մնացած 154,000 դրուշը Իզմիր հասեր և Օսմ. Պանքայի հիւղին յանձնուեր է։

—Տէնիզլիէն ու Այտընէն վաթսունհինգ վիրաւորներ Իզմիր տարուելով, 42ը՝ աղքատներու հիւանդանոցը զրկուեր են, 21ը՝ անգլիական, 1ը՝ Հայոց և 1ը՝ Հրեաներու հիւանդանոցները։

ՀՈԼԱՆՏԱՑԻ ԴԵՍՊԱՆԸ.—Լա Հէյի Տակպլաք լրագիրը կ'իմանայ թէ Կ. Պոլսոյ հոլանտական դեսպան վան տէր Սթալ վան Բիէրլիլ Բեգերպուրկ փոխադրուելով՝ անոր պիտի յաջորդէ Պուքրէյի դեսպան Պառոն Կէվերս։

ՕՏԱՐ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆՑ դեսպանները դիմում ըրած էին Բ. Դրան, որպէս զի Թուրքիոյ մէջ եւրոպական կրօնական հաստատութիւնները տուրքէ զերծ մնան։ Մոնիդէօռ կ'իմանայ թէ դեսպաններուն բերանացի կերպով յայտարարուեր է որ օսմ. կառավարութիւնը բնաւ մտադիր չէ ջնջել այդ ազատութիւնը։

—Սէրվեթ կը ծանուցանէ թէ օտար տէրութեանց դեսպանները խնդրած էին որ իրենց կրօնական հաստատութիւններուն յատուկ առարկաները մաքսէ զերծ մնան։ Բ. Դուռը պատասխաներ է թէ այդ տեսակ առանձնաշնորհում մը չի կրնար տրուիլ, վասն զի տէրութեան գանձը պիտի վնասուի։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ դեսպան Պ. Շիրաուս Գոնիա ուղեւորեցաւ, զրօսական պտոյտի համար։

ՔՈՒԼԵՐԱՆ ՊԱՍՐԱՑԻ ՄԷՋ. — Հինգշաբթէն մինչեւ շաբաթ իրիկուն քուլերայէ դէպք ու մահ չէ պատահեր։ Մաքրանոցը գտնուող առագաստանաւի մը մէջ, որ Հնդկաստանէն հոն հասած էր, քոլերայէ դէպք մը պատահեր է։

ՑՈՒՆԱՑ Պատրիարքական փոխանորդը ուրբաթ օրը, Տ. Կոնստանդիանոս Ս. Պատրիարքին կողմէ այցելութիւն տուաւ Հայ-Հռոմէական ներու Ս. Պատրիարքին և անոր պաշտօնին կայս. վաւերացմանը առթիւ շնորհաւորեց։

ԱԻՍՏՐԻԱԿԱՆ Վիեն, Պուտապէսթ ու Մոնարէ զրահաւորները մօտերս պիտի այցելեն Միջերիրականի նաւահանգիստները։

ՄԻՏԻԼԻՒԻ ՄԷՋ ՈՃԻՐ ՄԸ. — Միտիլիէն հինգշաբթի օրուան թուականով կը գրեն Մոնիթէօռի.— «Այս առտու քաղաքիս մեծ վաճառականներէն Պ. Թէոտոր Էլիատիս գլխատուած գտնուեցաւ իր տանը մէջ։ Ոճրագործները տակաւին երեւան հանուած չեն։ Հանդիսաւոր յուղարկաւորութիւն կատարուեցաւ։ Պ. Էլիատիս կտակ մը թողած է որով հազար մէճիտիէ կը նուիրէ քաղաքիս հիւանդանոցին»։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ կայսրանէն մինչեւ քաղաք չենուած երկաթուղիի գիծին առժամեայ ընդունելութիւնը պիտի կատարեն հանրօգուտութիւն չենութեանց նախարարութեան երկաթուղիներու վարչութեան տնօրէն Մայլի պէյ, օգնականը Մարկոսեան էֆ., առաջին քարտուղար Իզզէթ պէյ և Անատոլուի երկաթուղիներուն առաջին գումսէր Խայրի պէյ։

ՍԷԼԱՆԻԿԻ ԲԱՐԱՔԸ. — Անցեալ շաբաթ Սէլանիկ ժամաներ են տեղւոյն քարափին շինութեան Ընկերութեան Կ. Պոլսոյ ներկայացուցիչ Պ. Քոթար և Բարիզի ճիւղին ընդհ. տնօրէն Պ. Ռոպէռ։ Ասոնք քարափին շինութիւնները քննելով միջոցներ ձեռք առեր են՝ երբեմն պատահած փլուզումներուն առաջքը առնելու համար։

ՏԷՖԹԵՐՏԱՐԻ ՓՈՓՈԽՈՒԹԻՒՆ.— Սէլանիկի տէֆթէրտար Բէվմլ պէյ Պրուսա փոխադրուելով անոր պիտի յաջորդէ Պրուսայի տէֆթէրտար Միւլէյման պէյ։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ ՂԱՏՐԻԱՐՔՈՒԹԻՒՆԸ.—Կ. Պոլսոյ Ցունաց Պատրիարքութեան կարծիքը հարցուեր է Աղեքսանդրիոյ Ցունաց Պատրիարքին ընտրութեան խնդրին համար, որպէս զի վերջ տրուի ընտրութեան առթիւ ծագած վէճերուն։ Կ. Պոլսոյ Պատրիարքարանը այդ մասին տակաւին պատասխան մը տուած չէ։

ՏԻՍՐՆԷԲԻՐԻ մէջ և շրջակայքը անցեալները անձրեւ ու խոշոր կարկուտ տեղալով հեղեղներ գոյացեր, անասուններ խեղդուեր և հունձքերը վնասուեր են։

ԳԱՏՐԳԻԻՂԻ թաղապետութեան նախագահը Քարափներու Ընկերութեան հետ համաձայնութիւն մը գոյացուցած է Գուշ Տիլիի գետակը մաքրել տալու համար, վասն զի հաւաւային սաստիկ հովերու միջոցին գետակին բերանը լեցուած ըլլալով՝ սկսած է նեխիլ և կրնայ ըլլալ որ հիւանդութեան մը պատճառ ըլլայ։ Քարափի Ընկերութիւնը յանձն առեր է մօտերս չոգեշարժ գործիք մը ղրկել հոն և ածուլիի ծախքէն զատ ուրիշ բան չպահանջել։

ԴԱՄԱՍԿՈՍԻ մէջ էլ Շեմս անուն կիսամեայ գիտական թերթ մը պիտի հրատարակուի, որուն արտօնատէրն է Զբրէյը Մէթի էֆ.։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒ զետեղման ծախքին համար առժամաբար հաստատուած դրօշմաթուղթերը՝ 5,750,000 դրուշի՝ մօտերս պիտի տպագրուի։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐ.—Եպարքոսական Թղթակցութեանց դիւանի քարտուղարներէն Հիքմէթ պէյ Նորէն մենաշնորհ խնդրած է՝ Իզմիրի մէջ պարկի, չուանի, և հաստ կտաւներու պատրաստութեանը համար։ Հիքմէթ պէյ ասկէ առաջ ալ Նոյնիմաստ աղերսագիր մը տուած, սակայն Պետական Խորհուրդին օրէնսդիր ճիւղին կողմէ մերժուած էր։ Այս անգամուան աղերսագիրը յանձնուած է քաղաքային հիւղին։

—Սէլանիկի մէջ ալ նոյն տեսակ գործարան մը հաստատելու համար մենաշնորհ խնդրուած ըլլալով, մենաշնորհ ստացողները տեղեկութիւններ ուզեց Սէլանիկի կուսակալութենէն։

ՄԵՏԱՔՍԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆ.— Զեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց Անտիոքի և Սուրիոյ զանազան մասերուն մէջ ալ չերամարուծական մրցումներ հաստատել։

ԵԼՄՏԱԿԱՆ գանձին հաշուոյն գնուած երկաթուղիներու 48 պարտաթուղթերը՝ վերջին վիճակահանութենէն 24,000 ֆր. շահեցան։

ԹՐԱՄՈՒՅՑԵՐԸ.— Ինչպէս յայտնի է, կայս. կառավարութիւնը պայմանաժամ մը տուած էր Կ. Պոլսոյ Թրամուէյներու Ընկերութեան, որպէս զի իր պայմանագրութեան տրամագրութեան համաձայն հարկ եղած բարենորոգումները ի գործ դնէ։ Արդ, ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ Թրամուէյի ընկերութեան պայմանաժամը աւարտած ըլլալով հանդերձ, տակաւին իր ընթացքը չէ փոխած, և նկատելով որ ամբիրկացի քանի մը գրամատէրներ աւելի շահաւոր պայմաններ կառաջարկեն, խնդիրը ներկայացուցեր է Պետական Խորհուրդին որ խորհրդակցութեան ձեռնարկած է։ Միւս կողմէ Թրամուէյի ընկերութիւնը, աղերսագիր մը մատուցանելով Բ. Դրան, յայտներ է թէ բարենորոգմանց ձեռնարկած է։

ՄԱԼԱԹԻՈՅ նախորդ կառավարիչ Սալի Նամըգ պէյի ամսական 2600 դրուշ յատկացուցեաւ իբր անպաշտօն վիճակի ամսաթոշակ։

ԿՕՇԻԿ ՆԵՐԿՈՂՆԵՐԸ.—Քաղաքապետութիւնը որոշեց քսան դրուշի էնանֆ թէկզէրէսի տալ կօշիկ ներկողներուն։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ դեսպան Պ. Բանա որ որսոյ դուռեան գացած էր, երէկ մայրաքաղաքս դարձաւ։

—Տիկին Բանա որ Իտալիա կը զբաղնուէր, շաբաթ իրիկուն Կ. Պոլիս վերադարձաւ։

ԿՐԹԱԿԱՆ Նախարար Զիւհտի փաշա որ հիւանդ էր, ապաքինած ըլլալով ներկայ գտնուեցաւ նախարարաց Խորհուրդի երէկուան նիստին։

ՄԱԽՍՈՒՍԷԼի Կ. Պոլսոյ ընդհանուր գործակալութեան օգնական կարգուած է Իյնէպոլուի նախորդ գործակալ Մնակ էֆ.։

ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ վարժարանին գիւերօթիկ ուսանողներու թիւը աւելցած ըլլալով, հարիւր անկողինոց նոր տեղ մը յատկացուած է։

ԼՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ դրօշմաթուղթը վերցնելու խնդրին համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ Մարիէի մէջ։

ԱԼՍԻՊԻԱԹ ԹԷՈՂՈՒՕ անուն մարդը որ Աւստրիոյ ու Ռումանիոյ հիւպատոսարաններուն կողմէ ձերբակալուեցաւ՝ արժէթուղթեր կեղծած ըլլալուն համար, հարցաքննուելով յայտարարեր է թէ իր եղբայրը որ Լանտէրպանքի Իպրահիմ ճիւղին մէջ պաշտօնեայ է, այդ խարդախութեան գլխաւոր թելադրիչն է։ Ռումանական հիւպատոսարանը հեռագրեր է Իպրահիմ, ձերբակալել այդ մարդը։ Սալսպիաթ՝ Իպրահիմ պիտի ղրկուի հսկողութեամբ։

ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ ԱՐԿԱԾ.—Իզմիրէն Տէնիզլի գացող երկաթուղիի կառախումբը մը շաբաթ օրը գիծէն ելեր է։ Արկածը կը վերագրուի աքցանողին անուշադրութեանը։ Տակաւին յայտնի չէ թէ մարդու կորուստ պատահա՞ծ է թէ ոչ։ Զորս ժամու աշխատութենէն ետքը կառախումբը կարելի եղեր է նորէն գիծին վրայ դնել։

ՊՈՐՍԻՑ Շահին փեսան ուրբաթ իրիկուն մայրաքաղաքս հասաւ Պարսկաստանի Արտաքին գործոց նախարարին որդւոյն հետ, և հիւրնկալուեցաւ պարսկական դեսպանատան մէջ։

Բարձրաստիճան այցելուն հիւանդ ըլլալով, երէկ, դեսպանատան մէջ, բժշկական խորհրդակցութիւն մը կատարեցին Տոքթ. Խորասանեան էֆ., Տոքթ. Քամպուրօղլու, Տոքթ. Մաքրի և դեսպանատան բժիշկ Տոքթ. Սամուէլ էֆ. Լապտրնեան։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ առեանը շաբաթ օրը դատեց Օսման անուն մէկ մը որ անցեալ մարտին Պէյքոզի շրջակայ էօմէրլի գիւղին մէջ պայտար Ալին սպաննած էր հրացանով։ Ոճրին շարժառիթն է վրէժխնդրութիւն։ Օսմանի մայրը՝ Զէյդէպ՝ սպաննուած Ալիի հետ ապօրէն յարաբերութիւն ունենալով վեց տարի առաջ էրիկը ու զաւակները թողած և Ալիի հետ սկսած էր կենակցիլ։ Օսման այս անպատուութեան վրէժը լուծելու նպատակով երեք գիշեր շաբունակ Ալիի տանը դուռը առջեւն սպասելով չորրորդ գիշերը հրացանով սպաննած էր զայն։ Օսման դատապարտուեցաւ տասնըհինգ տարուան տաժանակիր աշխատութեան։

ՍԸՎԱՉԻ Պուրգիէթ գիւղին մէկ արտին մէջ, անցեալները, Գաղանեան Միրիճան անուն 18 տարեկան երիտասարդ մը կռուի բռնուեր է Աւագի և տղուն Պապիկի հետ։ Միրիճան դաշոյնը քաշելով թէ՛ Աւագը և թէ Պապիկը սպաննելով փախեր, բայց քիչ ետքը ձերբակալուեր է։

ԹՐԱՄՈՒԻԻ ԱՐԿԱԾ.— Շաբաթ օրը Շեչանէի մօտ Մէլէք անուն թուրք կին մը Թրամուէի 121 թիւ կառքին տակ մնալով վիրաւորուեցաւ։ Կառապանը ձերբակալուեցաւ։

ՍԿԻՍԻԱՐԻ մէջ, առջի օրը, տասերկու տարեկան թուրք աղջկան մը ոտքերը այրեցան կրակարանի մը շրջելովը։

ԲԵՐԱՅԻ Գըլ Պրունը թաղին մէջ, ուրբաթ գիշեր, Նուագածու Վասիլ դաշոյնով վիրաւորեց Սթամբա անուն հանրակին մը որ երբեմն իր հոմանուհին էր։ Վասիլ թէև փախաւ, սակայն ձերբակալուեցաւ։

ԳՈՒՎԼԻ ԳԱԲՌԻԻ Հէնտէք փողոցը բնակող Աւստրիացի Մաքս Մայէր, երկաթուղիի նախկին պաշտօնեայ, ինքզինքը տանը վերի յարկէն վար նետել ուզած պահուն մտեցիները վրայ հասան ու արգիլեցին։

ՍԵԻ ԾՈՎԻ մէջ հինգշաբթի գիշեր նաւակ մը ընկղմեցաւ։ Զորս նաւագերէն մէկը մեռաւ։

ԴՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Ժամանակ մը ի վեր գողերու խումբ մը Սկիւտարի մէջ շատ մը տուներ մանելով գողութիւններ կ'ընեն։ Այս գիշեր ևս Սէլամիէ Թարլա պաշի թաղը նախ Աւետիսեան Բարսեղ էֆ.ի բնակարանը և յետոյ դարձին մէկ. Սերբրէ աղայի տունը մտեր և բաւական բան գողցեր են։ Գողերը ատով ալ չգոհանալով, ջանացեր են Շահպազ Գրիգոր էֆ.ի դուռը կոտրել՝ բայց չեն յաջողեր։ Սէլամիէի ոստիկանութիւնը այս առաւօտ տեղային քննութիւն մը կատարելէ վերջը, թաղին գիշերապահները հարցաքննելու ձեռնարկեր է։

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՄԱՏԹԷՈՍ ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԻ ՀԱՆԴԷՍԸ

ՀԵՌԱԳԻՐ ԻԶՄԻՐԷՆ

Այս առաւօտ հետեւեալ հեռագրական տեղեկութիւնը ստացանք Իզմիրի մեր Թղթակցէն, երէկուան հանդէսին վրայ.

ԻԶՄԻՐ, 17 Հոկտեմբեր
Կիրակի, իրիկ. ժամ 10 (Ք. Ե.)

Հանդիսաւոր կերպով տօնուեցաւ այսօր Մատթէոս Մամուրեանի գրական եւ ուսուցչական գործունէութեան յիսնամեայ յոբելեանը, ի ներկայութեան բազմաթիւ հրաւիրեալներու եւ խուռն բազմութեան։

Յաջողդաբար ատենախօսեցին Տեարք Տիվրիկեան, Մեսրոպ Նուպարեան, Պօյանեան, Թօփալեան եւ Ռուբէն Որբերեան։ Առաջնորդ Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան, պերճախօս ատենաբանութեամբ մը շնորհեց հանդէսին բարոյական նշանակութիւնը, Մամուրեանին արժանիքը, եւ շնորհակալութիւն յայտնեց ազգին ամէն դասակարգերուն որոնք շնորհաւորութիւններով ու ընծաներով իրենց հաճակրանքի ու մեծարանքի բաժինը նուիրած էին ապեզարդ գրագէտին։ Յոբելեանի Կարգադիր մասնախումբին ատենապետը, Գարեգին էֆ. Բարազեան՝ իր կարգին շնորհակալութիւն յայտնեց մասնախումբին կողմէ։

Ցեռոյ խօսք առաւ Մամուրեան, որ յուզուած շեշտերով երկար ու գեղեցիկ ատենաբանութիւն մը արտասանեց։

Դրամական նուէրներուն գումարը կը հասնի 300 ոսկիի, բացի արժէքաւոր առարկաներէն որոնք հաստատ թիւ մը կը կազմեն։ Իսկ շնորհաւորական հեռագիրներուն ու նամակներուն վերջը չի գար։

Յոբելեանի հանդէսը շաբաթ պատկանելի եղաւ։

Մանրամասնութիւնները նամակով։ ՈՐԲԵՐԵԱՆ

Այս առաւօտ Խարբերդէն նամակ մը ստացանք՝ որմէ գոհութեամբ կը տեղեկանանք թէ Վեհ. Սուլթանին շնորհած Կայս. Իրատէն՝ տեղւոյն Վահմ. կուսակալին հաղորդուած ըլլալով, Արաբկիրցի 10 հայ բանտարկեալներ ազատ արձակուեր են՝ Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեանը համար բարեմաղթութիւններ ընելով։

—Երէկ առաւօտ, Բանկալթի գերեզմանատան Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցին սովորականէն աւելի բազմութեամբ լեցուած էր, որոնք եկած էին լսելու Ս. Պատրիարք Հօր քարոզը։ Ն. Սրբազնութիւնը զուտ ընկերային-բարոյական նիւթի մը վրայ խօսեցաւ, հարկ չի կայ ըսելու թէ իրեն յատուկ պերճախօսութեամբ և ազդեցիկ չեշտերով։ «Բժիշկ բժշկեա՛ զանձն քո» խօսքին ծագումը բացատրելով, ընդլայնեց անոր իմաստը և ժամանակակից բարքերու պատշաճեցնելով՝ պարզեց թէ ինչպէ՞ս ամէն մարդ, թէ՛ անհատական և թէ՛ հանրային կեանքի մէջ, ուրիշին բժիշկ ըլալ, ուրիշին դործերը քննադատել, ուրիշին դարման ցոյց տալ կ'ուզէ, առանց նախ ինքզինքը ու իր գործերը ուղղելու և իր պակասներուն ու թերութիւններուն դարմանը խորհելու։ Պատրիարքական քարոզը, այս անգամ, կրօնային չէր բնաւ, և աւելի՝ ատենաբանութեան մը հանգամանքը ունէր, ժողովրդեան ամէն դասակարգերուն ուղղուած։ Գեղեցիկ վերջաւորութեամբ մը, Ն. Սրբազնութիւնը յորդորեր կարդաց որ ամէն մէկս ինքզինքիս ուղղելու, ուղղութեան և ճշմարտութեան ճամբէն ընթանալու ջանադիր ըլլանք, ու մեր ընթացքը հաստատեցնենք մեր խղճին հետ։

— Տ. Մելքիսեդեկ Սրբազան հեռագրած է Ուսում. Խորհուրդին թէ Պոլսոյ ուսուցչական մարմնին կողմէ Մամուրեանի յոբելեանին առթիւ զրկուած նուէրը հասած է Իզմիր, շաբաթ առաւօտ։

—Երէկ առաւօտ, Ուսումն. Խորհուրդին կողմէ շնորհաւորական հետեւեալ հեռագիրը ուղղուեցաւ. «Տ. Մելքիսեդեկ Արքեպիսկոպոս Մուրատեանց Իզմիր.—Ուսումնական Խորհուրդն Ազգ. կեդրոնական Վարչութեան՝ խնդակցութիւն յայտնելով Մատթէոս Մամուրեանի յիսնամեայ Յոբելեանին առթիւ, իբրեւ Դաստիարակի, Գրագէտի և Խմբագրի, կուգայ մասնակցիլ ձերմ շնորհաւորութեանց՝ որոնք կ'ուղղուին այս ժամուս հանդիսապէտ։

Ուսումն. Խորհրդոյ
Ատենադպիր Առաջ. Ատենապետ
Պ. Դ. ՔԷՐԻՍՏԷՃԵԱՆ Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

17/29 հոկտ. 1899 Պոլիս

— Արեւելքի խմբագրութիւնը երէկ առաւօտ շնորհաւորական ու խնդակցական հեռագիր մը ուղղեց Իզմիր, Մամուրեան էֆէնտիին, իր յոբելեանին առթիւ։

— Բաղէշի առաջնորդին օգնական և վանքերու տեսուչ Տ. Եղրաս վարդապետ, ինչպէս նաեւ Տ. Սահակ վարդապետ Բագրեւանդեան՝ մերձաւոր Լիմ Անապատի այսօր կը մեկնին մայրաքաղաքէս, իրենց թեմերը ուղեւորելու համար։

—Արարկիրի տաճկերդ Տ. Մուշեղ Ծ. վարդապետ երէկ առաւօտ Պատարագ մատուցի կէտիկ՝ չայի եկեղեցին և գեղեցիկ քարոզ մը խօսեցաւ որ նոյն պատարագով ունկնդրուեցաւ ժողովուրդին ինչ հաճոյքով որ կը կարդացուին գրուածքները երիտասարդ Արմաշականին որ խօսողի ու գրողի կրկնակ յատկութիւնները կը միացնէ իր գործօն և սիրուած հոգեւոր հովիւի ձիրքերուն։

—Վանայ այցելու հովիւ Տ. Ներսէս եպիսկ. Սարանեան հեռագրաւ նպաստ խնդրած է Պատրիարքարանը, վաղահասմրան պատճառաւ անմիջական պէտքերը չնչտելով։ Ցայսմանէ է թէ նպաստից յանձնաժողովին որոշմամբ, անցեալ շաբթուարդէն 250 ոսկիի նպաստ զրկուեցաւ Վան։

—Տիվրիկի Բալակա գիւղի Թաղ. Խորհուրդը գրած է Պատրիարքարան թէ տեղւոյն ազգայիները 4 տարիէ ի վեր հոգեւոր մխիթարութենէ զրկուած են, եկեղեցական զգեստ, անօթ և մատեան չգտնուելուն համար։ Թաղ. Խորհուրդը յայտնելով միանգամայն թէ այս պատճառաւ ազգայիները մայրենի եկեղեցիէն կը հեռանան, իրաց վիճակին անմիջական դարման և նպաստ կը խնդրէ։

—Կը յիշուի թէ կեդր. Վարչութեան որոշմամբ՝ Բարերդի առաջն. տեղապահին գրուած էր Պատրիարքարանէ որ Մշոյ Ս. Յովհաննու վանքը առանձնական որուն միաբաններէն է արդէն։ Այս անգամ յիշեալ տեղապահը խնդրած է Պատրիարքարանէ որ յանձնարարուի Բարերդի գաւառ. վարչութեան՝ վճարելու համար իր յետնեալ ամսականները որպէս զի կարենայ մեկնիլ Բարերդէն։

— Բարերդի Գաւառ. Խառն ժողովը գրած է թէ քաղաքին կրթական գործին նոր զարկ մը տալու նպատակով հինգ անդամէ բաղկացած հոգաբարձութիւն մը կազմեր է, որոնք գործի ձեռնարկեր են արդէն։

—Տօքթ. Խորասանեան էֆ. երէկ Մաքրիդիւղ գնաց և այցելեց Տ. Խորէն արքեպիսկոպոս Աչրգեանին որ ստամքի հիւանդութենէ կը տառապի։ Վիճակը վտանգաւոր չէ, բայց խնամքի կը կարօտի։

— Պեսարաբիայի թեմին նորընտիր առաջնորդ Տ. Ներսէս եպիսկ. Խուտաւէրդեան (նախորդ առաջնորդ Երեւանի) հոկտ. 5ին Թիֆլիզ ժամանելով՝ երկու օր այդ տեղ հիւր մնալէ ետքը իր նոր պաշտօնատեղին ուղեւորեր է։

—Թիֆլիզի մէջ հրատարակուած պաշտօնական վիճակագրութենէ մը կ'երեւայ թէ 1898ի զպրոցական տարեշրջանի միջոցին կովկասի ընդհանուր ուսումնարաններուն թիւն էր 5116 և աշակերտներուն թիւը 139,768, որոնց 104,684ը մանչ և 35,084ը աղջիկ։ Երկսեռ աշակերտներուն մէջ, ազգութեան կարգով, մեծամասնութիւն կը կազմեն նախ Ռուսերը, յետոյ Վրացիները և յետոյ Հայերը։ Այդ տարեշրջանի միջոցին, երկսեռ հայ աշակերտներուն թիւը եղած է 26,243։

—Բաղէշի մէջ մեծ հանդէսով կատարուեր է իր բարեգործութիւններովը ծանօթ անձի մը՝ Գրիգոր Ասլանեանի յուղարկաւորութիւնը։ Հանգուցեալը 27 տարի շարունակ անդամակցած էր Բագուի Հայոց Մարդասիրական ընկերութեան և երկար տարիներ Աղքատացոյի հոգաբարձու եղած էր։ Աղքատները՝ մէյ մէկ կոպէկով հանգանակութիւն ընելով մէջէրնին պակ մը դրեր են դագաղին վրայ «Բագուի աղքատներից՝ իրենց բարեկամ Գրիգոր-ապորը» մակագրութեամբ։ Հանգուցեալը երուանդեմի Ս. Յակոբայ վանքին հատկած է 3000 բուբլի, և իր այրին ալ խոստացեր է եկեղեցի մը շինել քաղաքին դուրս գտնուող «Արմենակայա կոլոնեա» կոչուած մասին մէջ ուր չքաւոր Հայերը կը բնակին։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Երէկ, Լսաեան Յովհաննէս էֆ.ի մարանոցին մէջ իմէսարրունը տեղի ունեցաւ Յարութիւն էֆ. Ֆրէնկեանի նշանախօսութիւնը Ազն. Օր. Աննա Յ. Լսաեանի հետ։ Յարութիւն էֆ. Ֆրէնկեան Ռումանիոյ Բէսսարէնէ քաղաքին երեւելիներէն Ֆրէնկեան Ճիպարիլ էֆ.ի որդին է, ուսեալ և գործունեայ երիտասարդ մը որ վաճառականութեամբ կը զբաղի Մանչէսթրի մէջ։ Օր. Աննա Լսաեան, խնամուած կրթութիւն մը ստացած չնորհալի օրիորդ մըն է, որ պատիւ կը բերէ Պոլսոյ հայ իգական սեռին։

Երեւանէն կը գրեն Նոր-Դարի.

«Գէորգեան ծօնի առթիւ այստեղ գտնուող Վանեցի ոսկերչներ եղբ. Տէր Աբրահամեանները ոսկեզօծ արծաթից չունել էին մի ալբում որը Ճեմարանի 25-ամեակի տօնի առթիւ նուէր տալու հաւար պատուէր էր տրուել թեմական զպրոցի ուսուցչական խումբը։ Ալբոմի վրայ ամենից առաջ աչքի էին ընկնում արծաթի վրայ փորագրուած՝ Գէորգ Դ. կաթողիկոսի պատկերը, վանքի ու ճեմարանի նկարները, կաթողիկոսական թագ, զաւազան և այլ խորհրդաւոր նկարներ, որոնք իրենց գեղեցկութեամբ և նուրբ շինուածքով հիացմունք էին պատճառում ամէն մի նայողի։ Գործն իսկապէս պատիւ էր բերում հայ արհեստաւորներին։ Սակայն մեր պարոն ուսուցիչները գէր մասին նախօրօք պայմանաւորուած չլինելով, մի քանի բուբլիների պատճառով սկսում են կռվիլ և անվայել խօսքերով վիրաւորել և անպատուել արհեստաւորներին, այն ինչ՝ նրանք պատրաստ էին լիովին վարձատրելով խրախուսել պանդուխտ արհեստագէտներին։ Վերջը կամենում են ոստիկանութեան միջոցով ստանալ պարտը։ Ալբոմը տարան ոստիկանատուն. այն տեղ վճռուեց 100 բուբլի վճարել արհեստաւորներին։»

Ցաւով կ'իմանանք թէ Մայր եկեղեցիի Տ. Արսէն քահանան որ 15 օրէ ի վեր Գասարգիւղ իր բնակարանին մէջ հիւանդ կը տառապէր, երէկ գիշեր վախճաներ է։

Հանգուցեալ քահանան որ ժամանակէ մը ի վեր սկսած էր հետեւիլ բարեյիշատակ Տ. Խաչատուր Ա. քահանայի օրինակին, Ազգ. Հիւանդանոցին նպաստ հաւաքելով, Գում-Գարուի չորս թաղերու Աղքատախնամին ատենապետն էր, աղքատասէր և բարեպաշտ եկեղեցական մը։

Հանգուցեալին մարմինը այս առաւօտ Գասարգիւղն Մայր եկեղեցի կը փոխադրուի որ օծման և յուղարկաւորութեան արարողութիւնը պիտի կատարուի վաղը։

«ՄԱՄՈՒՐԵԱՆԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴՈՒԹԻՒՆԸ»

Մատթէոս էֆ. Մամուրեանի յիսնամեայ յոբելեանին առթիւ անոր երիտասարդութեան տարիներուն նուիրուած յօդուածին շարունակութիւնը վաղուան թերթով։

Հեռագիր

ԱՑՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 29 Հոկտ.—Էջիպտոսէն ոչ մէկ որոշ տեղեկութիւն չէ ստացուած։ Պէյերները կը պահեն իրենց զօրաւոր դիրքերը։ Զօրավար Հուսէյնի զինուորները կ'երեւայ թէ կը նահանջեն դէպի Թուկուլա գետը՝ որ Թէլէնսոյի հարաւային կողմը կը գտնուի։

—Վերջին լուրերու նայելով, Թիմբուկտի կացութիւնը միշտ վտանգաւոր կը մնայ։ Պատերազմական նախարարութիւնը այս մասին որոշ տեղեկութիւն մը չի տար։

ՏԷԼԱԿՈԱՅԻ ԾՈՎԱՏՈՅՑԸ

ԼԻԶԲՕՆԱ.—Բորթուկալի մամուլը՝ խօսելով Տէլակոայի խնդրին վրայ՝ կ'ըսէ թէ Ծովածոցը Անգլիոյ Թողելու խնդիր մը չպիտի յարուցուի։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.

ՊԷՐԼԻՆ.—Վերջնականապէս որոշուած կ'երեւայ թէ Վիլհէլմ Բ. Ուինտսորի դըղեակը պիտի հանի առաջիկայ Նոյեմբեր 20ին (Ն. Տ.) և Վիքթորիա Թագուհիին հիւր պիտի մնայ մինչեւ Նոյեմ. 25 (Ն.Տ.)։

ՊՐԱԳԻԼԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ

ԲԱՐԻԶ.—Պրագիլիոյ ելմտացոյցի ծրագիրը մէկ միլիոն անգլիական ոսկիի բաց մը կը ցուցնէ։ Արտաքին պարտքը կը բարձրանայ 69 միլիոն անգլիական ոսկիի և ներքին պարտքը 9 միլիոն անգլիական ոսկի։ Կացութիւնը զգալապէս բարւոքուած կը համարուի։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	23	37 1/2
Ամէնէն բարձր գին	»	23	37 1/2
Ամէնէն վար գին	»	23	35
Բումէլիի երկթ. գոց.	Ֆր.	113	75
Ամէնէն բարձր գին	»	113	75
Ամէնէն վար գին	»	113	25

ԲԱՑՈՒՄ 18 Հոկտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ֆ. Կ.	23	39
Բումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	114	25
Օսմանիէ		442	—
Ռէժի		290	
Օսմ. Պանքա		13	—
Քէսէի ժէնէրալ ՕՍՁմ.		2	35
Երկրագործական Պանքա		7	—
Ցաս. ՕՍ. Շանմ է Վալէօ	Ա. Ո.	3	12
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	--
Թրամուէյ բաժնեթ.		610	—
» ժուիսանս		200	—
» պարտաթ.	Ֆր.	490	—
Տէրթրոսի ջուրի ընկ.	»	300	—
Քարտի Ֆ. Պոլսու	»	452	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒՆ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	21
Անգլիական ոսկի	»	110	05

ՆԷՎԱՔԻԼԻՆ

Ալ չափի գանգատիք ՀԱՐԲՈՒՆԷ. Ֆրանսայի առաջնակարգ քիմիագէտներին մին, յայտնած է գանգ այս յատուկ, տապակացուցիչ հիւանդութեան անմիջական դարմանը և մերսանէ գայն արագութեան բաւով մը՝ ՆԷՎԱՔԻԼԻՆ անուամբ։ Նէվաքիլինի ազդեցութիւնը անմիջական է և գործածութեան եղանակը դիւրին. ամէնէն յատուկ ՀԱՐԲՈՒՆԻ ու ամէն կարգի գլխու ցաւերը անմիջապէս կը բժշկուին յիշեալ դեղին շնորհիւ։ Բացտին է որ կարծաքի, թոքի և ընդհանրական գործարաններու հիւանդութիւնները, թոքաբորբը, կրծուտաբորը և մինչև իսկ թոքախտը, երբեք առանց անհանգիստ թողուած հարբուխի առաջ կուգան։ Նէվաքիլին ամէնէն սակաւ հարբուխը վերնականապէս բուժելով, կ'արգելէ մարդս սակաւի հիւանդութիւններէ։

ՆԷՎԱՔԻԼԻՆը չքեղապէս պատրաստուած դեղ մըն է որ ՀԻՆԴ դրուշ գնով կը ծախսի հետեւեալ տեղերը։

Կ. Պոլիս, Իսկի Զաղթիէ ճամբէի Շալեան Թաղչանեան վաճառատունը. Զաքմաքճիների փողոցին կից Ս. Յերմէ-գիեանի խանութը. Պահնէ Գարաս Գարապեանի մթերանոցը ու Պինպիր Զէյնա վաճառատունը և Քիշիլքեանի կ. Պոլսոյ, Բուրսայի ու Զաղաթիոյ դեղարանները։ 1—30

ՏՈՒԹԼՈՐ ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հին և նոր ներմուծիչներուն ու անկէ ծագում առած ամէն կարգի հիւանդութիւնները կարճ ժամանակի մէջ կը բուժէ, առանց ո՛ և է ցաւ պատճառելու։ Կանայանոցներ՝ բժշկուելէ վերջ իսկ կրնան մնաքուլ դարմանումի վարձքը։

Ամէն օր առաւօտեան մինչև իրիկուն հիւանդ կ'ընդունի. Կալաթա՝ Բրամէլի ճամբուն վրայ Դարագուշ օթեանին դիմացը թիւ. 37, լամպաճի խանութին վերնայարկը. մասնաւոր դարմանատունը մէջ. մուտքը լամպաճիէն։ 428 21—40

ԲԱՂԴԱՒՈՐ ՄԱՑՐ ՍԸ

Նիհար, ազազուն, վատոյժ, հիւանդկոխ տղաքը երբեք չէի տիրեր, միշտ կը փափաքէի գիրուկ, թմբուլ, զուարթ, կայտառ տղաք մեծցնել։ Կատարելապէս համոզուած էի որ ազազային ուժեղ, կայտառ և կրծոյի զուակներու արժանանալու և զանոնք ամէն կարգի հիւանդութենց դէմ պաշտպանելու համար, անհրաժեշտ էր ադոյ հասակէն ուշադրութիւն ընել անոնց տրուելիք սնունդին։ Հետեւաբար, երբ մեր անպտղանկի զուակը վեց ամսու եղաւ, հետամուտ եղայ ամէնէն լաւ սնունդը տալ անոր և բժշկի մը յանձնարարութեամբ սկսայ ՅՈՍԷՊԱԹԻՆ ՅԱԼԻԵԼԻՆով սնուցանել զայն։

Տղեկը մեծ ախորժով կ'ուտէր այս ՅՈՍԷՊԱԹԻՆ ՅԱԼԻԵԼԻՆը և քանի ուտէր կը գիտնար, կ'ուժգնանար ու. կը կայտառնար։ Այսպէս քանի մը ամիս անցընելէ վերջ, երբ ակաց հանելու ժամանակը եկաւ, սկսանք մասնագ ընլլ, կարծելով որ մեր զուակն ալ ուրիշ ադոյ յատուկ ակաց հանելու ցաւերն ու փորկոծութիւնը պիտի ունենայ, սակայն ապէկը առանց ո և է հիւանդութեան ակաան հանեց, խաղալով ցատկելով և շարունակեց անկ ու զրանալ։

ՅՈՍԷՊԱԹԻՆ ՅԱԼԻԵԼԻՆով հինգ զուակ մեծցուցի, երկուքը աղջիկ, երեքը մանչ փառք Աստուծոյ ամենքն ալ 25—30 տարիքը հասան առանց բնաւ հիւանդանալու և քաջալի երիտասարդներ եղան. հետեւաբար ի սրտէ կը յանձնարարեմ մայրերուն որ ՅՈՍԷՊԱԹԻՆ ՅԱԼԻԵԼԻՆով մեծցնեն իրենց զուակները։

Բարիզ Պոնաբարթի փողոց թ. 17
ՄԱՐԿՈՒԹ ԺԱՆԻ

ՅՈՍԷՊԱԹԻՆ ՅԱԼԻԵԼԻՆը կը ծախսի Կ. Պոլսոյ և զուառներու մեծ դեղարաններու ու դեղի մթերանոցներուն մէջ։ 9—26

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՞Ս Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺՔ
396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եռանի դրամագլուխ կամ յատկ. Պէտ Զարմանալի գին)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատաքի ցաւած ակառներն ևս ոչնչած կը լլցնեն, յուսալիներ և խոնարհ գրագրութիւնս պարտնաւ։

Նորահնար եղանակաւորը, ճարտարար, և դիմացկուն արհեստական ակառներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գնով չնչաչափի ցաւ տալով, ծունգիին, և ոտքի պատռուածին երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաև թքաբերցուցիչ գեղերու և ամենակատարելագործեալ աքրաններու միջոցաւ, ուստի յուսալ սառնանանութիւն։

Ք. Դ. Զմեռները կերպի օրերն ալ, (Փետ- ՝ի- ՝ի) ինչպէս նաև ամեն օր, (Փետ- ՝ի- ՝ի՝ի՝) հնարաւոր կրնգանին Բերայի գործատեղին։

Գործարանիս կրնան դիմել իրենց բնակարանն, թիւ 1 Խիստ Գ։

ՀԱՄԱՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻՆԻԽ
ՄԻԱՑԵԱԼ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 27 000·000
Պահեստի դրամ	» 52·002·500
Տարեկան հասոյթ	» 70·339·912

Ընկերութիւնս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և ասոնց մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագիներով։ 572

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ
ԳԱՌԵԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Անանիտխան. 20 21 22

PAPIER FAYARD ET BLAYN

Կը բուժէ հարբուխը, կարծքի բորբոքումները, յոգնացութը, ճմլում, վերք ևն։ Անմնան դեղ պատուաստիրու և կոշտի համար։

Կը գտնուի բոլոր դեղարաններու մէջ. (փնտռել մեր մարքայրութիւնը)։

Լ'ԱՆԴՌԷ
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՆԵՐ ԱՄԷՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Նրաշխաւորութիւն գումար 147 միլիոն։	1871էն մինչև 1897 վճարուած գումար 339 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Պ. Պ. Կոմս Լուսոն Զիչի, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ
» Ռոմոլֆ Հաճեան, Դեր-Նախագահ.
» Ժոզէֆ Հաճեան, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.
» Գոլոմեն Նաքաշ, » » » » »
» Ալեքսան Բրոքէշ մ'Օպթէն.
Թէսաոր Բոնճէն
Ժան աը Վէնինկ-Ինկլենհայն

Կառավարութեան Թեմսիէր
Պ. ԺԱՆ ՄՈՒՐ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական
Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՈՆԵԼ ՊՈՆՏԻ

ՑՆՈՐԴՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆիոպուի տուն։
ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ
ԿՆՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.
Ամենահին Միջազգային Ընկ.
Կենաց վրայ ապահովագրութեան
Տնօրէնութիւն Լիւռոպա

Բարիզ 1 և 3 Լը Բելթիէ փողոց (Պուլվար տէ զ'Իտալիէնի անկիւնը)։ Ընկերութեան լլնքերն այժմ կը վերաշինուին, որով իր գրասենեակներն առժամապէս փոխադրուած են Նոգա-Տամ տէ Վիքտուար փողոց Թ. 42։

1898 Յունուար 1ին ամբողջովին իրականացան երաշխաւորութեան պարտատոմսերուն է ՄԿ ՄԻԼԻԱՌ ՔԱՌԱՍՈՒՆ ՄԻԼԻՈՆ ֆր.։ Ապահովագրութիւն որ կը քանի՝ 4,545,160,943 ֆր.։ Ընկերութեան հիմնադրէն ի վեր՝ 1845՝ ապահովագրեալներու վճարուած՝ մէկ միլիառ 320 միլիոն։

1898ին հնգաց գրամով վճարելի հարերն են 14,400,000 ֆր., 1897ին 1,424,000 ֆր. աւելի։

ԼԱ ՆԻՒ ԵՈՐՔ ունի 300,000է աւելի անդամ, որոնք Ընկերութիւնը կը կազմեն, որոնց կրպակատի Ընկերութիւնն և ասոց կը վերաբերին Ընկերութեան բոլոր շահերը։ ՍԲԷ մասնակից էք, և կամ ապահովել չէք։ խիստ շահեկան է ձեզի համար ճանչնալ Ընկերութեան մասնաւոր կարգադրութիւնները։ Օրինակի համար մանրամասն տեղեկութիւններ ուզեցէք իրենց հասցէներէն գործ ապահովագրութեան վրայ որ հարիւրին չորս երաշխաւորեալ տոկոս ունի. նոյնպէս ապրեվճարներու ետ տրուելու ձեւով ապահովագրութեան վրայ, ի գէպ մահու որոշեալ ժամանակամիջոցի մէջ։ Աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ

Տնօրէնութիւն ի Թուրքիա
Ֆ. Ոռ. ՀՈՒՍԻՔՕԼ ԵՒ ԸՆԿ.
Քէնիլ-Գատուիրակ
Ա. ՉՈՒՀԱՌԵԱՆ
Վոյվոտա փողոց Վիքթորիա խան Զաղաթիա

ՖՐԵՏ. ԼԻՕԼԱՆՋ ԵՒ ԸՆԿ.
ՇՈՒՏԶԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբոլ և Աբերտիլլ գլխաւոր գրասենեակներ

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Վիրջորիան	10500	Ֆլայիան	3500
Առմենիան	10500	Լեմիրքեն	3500
Բէլսրիան	10500	Ադրիատիք	3000
Լանքաշտրեան	9000	Ալեքսիան	2500
Ֆիլատելֆիա	9000	Արապիան	3500
Գոլոմպիան	8000	Ամէրիան	2500
Տորինիան	8000	Անտալուզիան	2500
Գասգոնիան	8000	Ազգաշիրան	2500
Ֆիրենիան	8000	Լէպանան	2000
Նալէրնիան	3700	Մինեա	90
Վանտնիան	3700	Գրոտոս	30
Ֆլամինիան	3700	Լիսպոն	30
Ֆլայիան	3500		

Ապրանքի տեսակէն կը խնդրուի իրեն, ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ Զաղաթիոյ մաքսատունն հանելու համար ի բնոյ հշտահանքը դրկել շտապելի ժամանակէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել
ԷՖՎԱՐ ԼԱՖՈՆԴԷՆ
Մէկոնեա Ալի փաշա խան. թիւ 1
Հայոցիկ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԻՄՆՈՒԱԾ
Վիճակաւոր Սուլթանին Կայսերական Իրատով
Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 թուականէ
(Ամիսներ 1310)

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ
Եկեղեցական կեդրոնատեղին կա ՈՒԻՍ ԵԷՆի խան, Գարաքէօյ Զաղաթիա

Գործակալ, Զաղաթիոյ մէջ
Պ. Ալպէր Սիմոնս
Յակոբեան խան, Վոյվոտա փողոց
Թիւ. 67

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը
Օսմ. Պանքայի մանանահիւղը
Եէնի ճամի հանդիսը փողոց,
Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զաւէօլա
Մարքուճեանեան, Զարչարը խան, Թիւ 21 194

EMULSION SCOTT
ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

միակ միջոցն է որով կարելի ըլլայ խմել ձկան իւղն և իրօշիսիքը։ Խիստ հաճելի է ճաշակելու և մարսողութեան կ'օգնէ։ Աշխարհի բոլոր բժիշկները ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ կը յանձնարարեն բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏԸ, ԽՈՑԸ (սրբաձա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆԸ, ԾԻՐՐՈՒՄԸ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱՓԵՌՈՒԹԻՒՆԸ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԹՈՒԹԻՒՆԸ,
ԹՈՔԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆԸ, ՀՈՍԸ,
ՀԱՐԲՈՒԻԾ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆԸ,
և ՄԱՆԿԱՆՑ ՎՐԱՑ ՅԱՐԶԱԿՈՂ
ԲՈԼՈՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ։

Կը ծախսուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործարանէն ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԸՐ ԵՒ ՀԱՄՐԼ

ՊՈՄԱՍ ՈՒԻՆՍՔԸՆ
ԱՒԱՆԴՅԱՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈՒՏԶԵՆԱՒԱՅԻՆ
Ընդարձակ Հրդեհ, Կ. Պոլսոյ և Օսմանլիի

Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս	Անուանք	Թօնս
Գլասգոս	1089	Դոմ	1497	Գոզ	1011	Մարսէ	724	Բոզարիս	186
Ալէքսէ	3607	Գոնկօ	2906	Գրոտնս	1693	Մարէնկօ	2273	Ժարֆօ	1113
Անճէլս	1541	Գորսս	835	Լիբրս	775	Մարգէլլս	3709	Ճիբրս	1785
Արիսսաղ	2377	Տիտս	4871	Լիտսակիս	1581	Միբրատս	3557	Սիլվիս	1193
Գասանս	1832	Ֆոմինս	997	Լինտու	3720	Մրիս	1057	Ֆրէնս	1200
Ֆորտանիս	1264	Տուրս	2333	Լորտանիս	3600	Մանչէսթէրս	1735	Գասսս	1328
Գրանս	1076	Ֆլորս	1713	Լեմմէրբ	596	Մուրիսս	2419	Թ. Ռիիսրն	1545
Գրիանս	841	Ֆինամս	504	Բոսիս	2854	Նէրս	1083	Թորնս	3827
Ֆրիֆիալ	4431	Իսրս	2464	Բուսնէ	5540	Ոնիս	4100	Ֆորէսս	1470
Դէյրս	1671	Իսաբրասս	1520	Հիբնս	1086	Ոնիճաքիս	4036	Ֆորբիտս	487
Լայբրս	1837	Իրաղս	1431	Ֆիլսս	1653	Նորանս	1535	Ուրբինս	2439
Գամէս	1244	Ֆիտս	954	Ֆորբնս	2307	Թայլերմ	1697	Վասրս	1914
Գազս	1094	Ֆինլանտ	1828	Ֆոմնս	1700	Բոլս	540	Վոյս	1289
Գիրգակս	2728	Ֆլամինկս	849	Ուէս	1053	Ռիսգնս	2223	Վորնարնս	2396
Գիսկոս	1834	Ֆրանսիսրս	4582	Ավանգս	2272	Ռիհնս	1665	Եէլսս	1350
Գլիս	2897	Հալիֆէս	3060	Վիվորնս	1643	Բոլնս	1613	Զէրս	1200
Գոլորտաս	4235	Կնոսնս	1243	Լոնդէնս	3191	Բոմէս	1739		

Իրաց չոգենաւը, նաւապետ Ուռա, ընդհանուր վաճառքով Հալէն հոս հասած է։

Գրէս չոգենաւը, նաւապետ Ճոնսոն, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնաւորի ի Հալ և անցոյս 18ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻԼՏ ԷՆԴ ՐԻՔՕ
Թիւ 17—18, Գիւշիւք Մխլեք խան, Զաղաթիա

ԿԷՐԻ ԳԱԼԱՆ ՄԼՃՈՒՆԻ

Նոր Հրատարակութիւն Պապալ Հաուզի

Նուէրի յարմար գեղեցիկ գրքոյկ մը։ Հայատառ Թուքերէն թարգմանութիւն Ամերիկայի մէջ վերջերս հրատարակուած և ժողովրդին կողմէ մեծ ընդունելութիւն գտած գրքոյկի մը։ 64 երեսներէ կը բաղկանայ։ Փառակազմը որ կողքին վրայ ոսկեզօծ պատկեր ունի, կը ծախսուի 4 դահեկանի, իսկ թղթակազմը 60 փարայի։

Կը ծախսուին Պապալ-Հաուսի գրասենեակ մէջ Ֆինճանճըլար Եօղուշու, Պոլիս։ 173

COMP RUSSE
NAVIGATION A VAPEUR ET DF COMMERCE
ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՒՏԶԵՆԱՒԱՅԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթուան երթեւեկութիւնք

Դ. 19 31 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։
Դ. 20 1 Իզմիր, Բիրէ, Ալեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցելով Ալեքսանդրիա, Բորտ-Սաիտ, Եաֆա, Գէրուսալէմ եւ Բէյրութ)։
Գ. 21 2 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։
Ե. 21 2 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օռտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Պաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։
Օ. 22 3 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։ 38

ՔՈՒՆԱՐՏ CUNARD
ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՒՏԶԵՆԱՒԱՅԻՆ

Որ ամեն նիստ տեղամ կը քանի Լիվրբոլ և Ամերիկայ գրկ։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	Թոնս
Ամերիկա	7718	Պոհեմիա	4581
Տրոյուրիա	7718	Սամարիա	3576
Կրմանիա	7381	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ազիա	3393
Սավանիա	5587	Սարակուզա	3168
Ուֆիալտիա	5547	Թարիֆա	2246
Ալպիա	4809	Բալտիրա	2144
Լիբիա	4557	Ֆրինիատա	1899
Նէբրաս	2443	Մորոգոս	1855
Թէտար	1876	Քամբանիա	1395
Եէրպուրի	1644	Լուքանիա	1295
Նեզպոլիտա	1845		

Դիմել առ
ՅՕԼԻ և ՍԻԿԷՐ
Joly et Seager
Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Զաղաթիա, Գարա Մուսթաֆա փողոց։ 572

ՄՈՍ
ՇՈՒՏԶԵՆԱՒԱՅԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Լիվրբուլ, Գլասգոյ, Մանչէսթրի և Սիր Սամի գլխաւոր գրասենեակ։

Անուանք	Թոնս	Անուանք	
Բամսէս	3000	Թիպս	2500
Ինգլիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյսիդ	3000	Օսայրիս	2250
Տաճնէբուս	3000	Բէրտ	2250
Նարոս	3000	Մէֆինս	2000
Սանսկի	3000	Գասբրնէ	1500
Տարտանէլ	2500	Հարէտ	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուէթոլ խան
ՃԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվրբուլ

Արտօնատէր ՁԱՐԵՀ ԵՈՒՍՈՒՖԵԱՆ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ (57)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ
ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՒՐԴԸ

Բ. ՄԱՍ

ԺԱ.

ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԵԱՆ ՄԻ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

—Վերջապէս, Պարոն, կարծեմ թէ սխալուած չկայ. այսինքն թէ ես, Պ. Ալֆոնս Կրօպիս, ժառանգած եմ իմ ապրպանէս՝ Պ. Պաթիսթ Կրօպիսէ՝ որ Քօլրաապէյ վերադարձին մեռած է Բարիզի մէջ։

—Անտարակոյս, անտարակոյս։

—Կրնո՞ք ինձի հաղորդել իր կապագիրը։

—Իր կապագիրը՝ ... ; բայց դաստարանի նախագահին քովն է այս պահուս։

—Վերջապէս ե՞րբ կը կարծէք որ ազբանամ այս ժառանգութեան։

—Մօտ ատենէն, մօտ ատենէն։

—Անշուշտ իմ ինքնութիւնս ձեզի ապացուցանելու պէտք պիտի ունենամ, անանկ չէ՞։

—Այո՛, բայց այդ վերջի խնդիրը է։

—Ուրեմն դուք կ'անդրադառնաք թէ ոչչափիճ կը հասնի ինձի թողուած ժառանգութեան գումարը։

—Ի՞նչ պէտք կայ հիմայ ասոր։

—Բայց ի՞նչ ըսել է...

—Կը խնդրեմ որ հանդարտութեամբ սեղերիդ նստիք։

—Լաւ, սակայն միշտ պիտի հարցնեմ թէ ազգականս ո՞ւրտի թողած է ինձի։

—Կ'ըսենեմ ասիկա, բայց կը կարծեմ որ պէտք չկայ ճամարելու։

—Ընդհակառակը, ի՞նչ ըսել է։

—Պ. Կրօպիս երթալով կը կարմրնար։

Կասկած մը մտած էր թէև մտքին մէջ, բայց անանկ կը կարծեր որ խորել կ'ուզէին իրեն թողուած ժառանգութենէն։

Եւ այս մտածումը բոլորովին դէմխ հանած էր զինքը։

Դալով Պ. Լաֆիլօսի, համբաւաւոր նոտարը երթալով կը համոզուէր թէ խենթ մը է դիմացինը։

Միայն թէ, կը վախնար որ մարդուն խենդութիւնը կը բռնէ, ու տեղի կուտայ կարգ մը անհանոյ միջադէպերու՝ որոնցմէ խուսափիլ կ'ուզէր ամէն պարագայի մէջ։

Այս պատճառաւ, անուշ շեշտ մը առաւ իր ձայնին՝ և ըսաւ Պ. Կրօպիսի.

—Բարեկամս, ձեր ժառանգութիւնը սառանալէ առաջ պէտք է համաձայնիլ որ կարգ մը պաշտօնականձեւակերպութեանց՝ որոնք անխուսափելի են սանկ պարագաներու մէջ։

—Բայց ես ալ հակառակը չեմ պնդեր. միայն թէ կը փափաքիմ գիտնալ ինձի թողուած ժառանգութեան ո՞ւրչափ ըլլալը։ Գումարին քանակութիւնը չէ՞ք գիտեր։

—Համբերեցէք դեռ քիչ մը ատեն, ու կը գիտնաք ամէն բան...

—Զարմանալի է սակայն որ այս գործը ձեզի յանձնուած ըլլայ, ու չգիտնաք թէ ո՞ւրչափի կը հասնի ժառանգութիւն մը՝ որուն օրինաւոր տէրն եմ և որուն ճշմարիտ քանակութիւնը իրաւունք ունիմ հարցնելու։

Պ. Լաֆիլօսի, հակառակ դատարմանալը սիրելուն, անտանելի կը դանէր մարդուկը։

Այս պատճառաւ, մտածեց կանչել ասլ ոստիկանները և դուրս հանել ասլ դայն։

Ցեսայ խորհեցաւ որ դեռ այդ միջոցին դիմելու ատենը չէր եկած։

Բայց ի՞նչ ընել։

Ինչպէ՞ս դահանջել Պ. Կրօպիսի անվերջանալի պահանջները։

—Բարեկամս, ըսաւ յանկարծ, չէ՞ք կրնար երկու կամ երեք օր եռաքը ներկայանալ հոս. մինչեւ այն ատեն թերեւս պաշտօնական ձեւակերպութիւնները վերջացած ըլլան, ու կարելի ըլլայ զձեզ դոհացնել ձեր ուզած կերպով։

Պ. Կրօպիսի մտքին մէջ երթալով կը հաստատուէր սա գաղափարը թէ զինքը խաբել կ'ուզէին՝ խօրելու համար իրեն թողուած ժառանգութենէն։

—Անոր համար երկու երեք օր կը յետաձգեն գործը, —մտածեց ինքնիրէն,— որ ժամանակ ունենան խարդախութիւն ընելու։

Այս պատճառաւ, խիստ չեշտով մը պատասխանեց Պ. Լաֆիլօսի։

—Ո՛չ, ես անմիջապէս կ'ուզեմ հանկիլ թէ ի՞նչ է ազգականս ձգած ժառանգութեան բուն գումարը։

—Հը՛մ, մտածեց Պ. Լաֆիլօս, կ'երեւայ թէ տաղնապը բրնեց. ժամանակն է գործելու։

Ու Պ. Կրօպիսի դառնալով ըսաւ.

—Լաւ, հանեցէք սպասել քիչ մը։

Ցեսայ մէկ երկու տող գրելով թղթի մը վրայ, քարտուղար մը կանչեց և զրկեց դուրս։

Քառորդ մը եռաքը, երկու ոստիկան և ոստիկանապետ մը գրասենեակ ներկայանալով, ձերբակալեցին Պ. Կրօպիսը՝ հակառակ անոր բուռն բողոքներուն։

Պ. Լաֆիլօս, մէկ կողմ կանչելով ոստիկանապետը, խնդիրը մանրամասնօրէն հասկցուցած էր անոր։

Նոյն օրը, կէս գիշերէն երկու ժամ եռաքը, ոստիկանատան մէջ կատարուած քննութեանց հետեւանքով կը հասկցուէր վերջապէս թէ Պ. Կրօպիս մեքենայութեան մը զոհ գացած էր։

Խեղճ մարդուն հոգին բերանը եկած էր ոստիկանապետը կարենալ համոզելէ առաջ թէ ինք շատ հեռու էր խենթ մը ըլլալէ։

Պ. Լաֆիլօսի խմաց տրուած ըլլալով, պատմեց առջի օրն իսկ իր ընդունած այցելութիւնը, ինչ որ հաստատեց սա պարագան թէ ակամայ գործիք մը եղած էր և յաջողցուցած կարգ մը չարաճճի անձերու գործը։

Այս ամէնուն մէջ սակայն, ոստիկանապետը միակ կէտ մը չէր կրնար հասկընալ։

Ինչո՞ւ համար այս խաղը խաղային Պ. Կրօպիսի։

Պատճառ մը ունենալու էին վերջապէս։

Եւ ճիշդ այդ պատճառը գտնելու համար մտածեց քննութիւն մը բանալ, և ազատ թողուց Պ. Կրօպիսը՝ որ քիչ մը եռաքը ինքնին վերահասու պիտի ըլլար ոստիկանութեան հանկնալ ուզածին։

Խեղճ մարդը երբ իր սենեակը ելաւ, —գրեթէ լուսնալու մօտ,— ահարկու աղղակ մը արձակելով գետին գլորեցաւ և սկսաւ տապլտիկ զայն ծածկող հասարակ գորգին վրայ։

Դրամարկղին դուռը բաց գտած էր և մէջը ո՛չ թէ միայն դրամ՝ հապա թուղթի կտոր մը անգամ չէր մնացած։

Մանարինէ՝ զոր Պ. Կրօպիս դռնապանին յանձնարարած էր, Պ. Լաֆիլօսի գրասենեակէն մեկնելէն անմիջապէս եռաքը հասաւուն սենեակը վերադառնալով կեղծ բանալիով մը բացած էր դուռը և թալլած էր ամէն բան։

Մօրը վրէժը լուծուած էր սյսպէսով և իր քսակն ալ պարարացած։

ԺԲ.

ՊԷՐԹ ՄԷՅԼԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ

Պէրթ Մէյլան՝ մայր Սէն-Մօնիքի վանքը երթալուն յաջորդ օրն իսկ, հետեւեալ խօսակցութեան բռնուած էր այն ատեն բաւական հեռակ հանած մայրապետին հետ։

—Մի՞ռուաւ՝ էք, կը հարցնէր մայր Սէն-Մօնիք։

—Բայց անտարակոյս, տիկին։

—Ձեր առաջին հաղորդութիւնը կատարած էք։

—Այո, տիկին։

—Ձեր հոյրը անհետացա՞ծ է։

—Աւա՜ղ, այո։

—Թերեւս սպանուած է։

(Շարունակելի)